

Täysistunto

Torstai 11.10.2018 klo 16.03—18.42

Täysistunto alkoi klo 16.03. Täysistunto päättyi klo 18.42.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.03—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.00—18.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
elinkeinoministeri Mika Lintilä

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti. Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon.

Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys ammatillisesta koulutuksesta (Pilvi Torsti sd)

Suullinen kysymys SKT 152/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Tämän kyselytunnin aloittaa sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Torsti, olkaapa hyvä.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Keskustelu

16.03 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Kysymme tänään ammatillisesta koulutuksesta. Jokainen 15-vuotias kuuluu kouluun, ja jokaisen aikuisen pitää lähtökohtaisesti elää omalla työllään. Siksi sellainen peruskoulutus, jolla voi työllistyä, on tarjottava kaikille nuorille. Tämän ajan peruskoulutus on toinen aste. Puolet suomalaisista nuorista suorittaa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa, siis puolet.

Juuri nyt meille tulee hätähuutoja opettajilta, vanhemmilta ja nuorilta. Opiskelijat ihmettelevät kotona, kun heillä ei ole riittävästi opetusta. Vaikuttaa siltä, että meillä on käsillä vakava tilanne, ja kouluvuosi on vasta alkanut. Siksi on kysyttävä ministeriltä: mitä tehdään nyt heti? Ehdottaisin, että ministeriössä kiireellisesti arvioidaan tilanne. Kutsukaa kokoon jonkinlainen kriisikokous vaikka heti lokakuun aikana. Kysynkin: oletteko valmis raivaamaan tälle kriisikokoukselle kalenteristanne tilaa, [Puhemies koputtaa] jotta ammatillinen koulutus saadaan kuntoon?

16.05 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tässä salissa jokainen kansanedustaja jakaa sen kuvaamanne tavoitetilan siitä, että aivan jokaiselle nuorelle pitää avautua koulutuksen kautta näköaloja ja että jokaisella nuorella on mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen, myöskin ammatilliseen koulutukseen.

Hallitus on vienyt tällä kaudella läpi ison ammatillisen koulutuksen uudistuksen, jota nyt toimeenpannaan. Sen tyyppiset viestit, joita tv:n kautta ja yhteydenottoina on välittynyt, joissa kerrotaan, että nuori on jäänyt oman onnensa nojaan eikä tiedä esimerkiksi, missä hänen pitäisi olla, tai kokee, ettei ole saanut — eikä ole tosiasiallisestikaan saanut — riittävästi opetusta, eivät ole ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaisia, vaan itse asiassa sen vastaisia. Tämä tilanne, joka meillä on nyt käsillä, vaatii sitä, että panostamme lainsäädännön toimeenpanoon, annamme tukea, myöskin taloudellista tukea, koulutuksen järjestäjille, että nämä asiat saadaan kuntoon. Siihen toimeen on jo ryhdytty, ja meillä itse asiassa on hyvinkin tiivis yhteydenpito ammatillisen koulutuksen kentän kanssa [Puhemies koputtaa] ja myöskin olleita ja tulevia tapaamisia tämän aiheen tiimoilta.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Edustaja Torsti jatkaa.

16.06 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille kiitos vastauksesta.

Aiemmin viikolla sanoitte A-studiossa, että työelämä kaipaa ja janoaa osaajia. Juuri näinhän se on, nimenomaan osaajia, mutta ei nuoria, joilla ei ole vielä tarpeellisia taitoja. Meihin on ollut yhteydessä myös työnantajia. Hiljattain yksi esimerkiksi ihmetteli, miten hän voi auttaa nuorta, jolla ei ole riittävä osaamista. Miten voi alkaa vastuullisesti hitsata vaikkapa ydinvoimalan putkia, jos ei ole saanut riittävä peruskoulutusta? Onko työpaikan tehtävä vastata perusasioista? Nämä yhteydenotot, arvoisa ministeri, uhkaavat kyseenalaistaa mainitun ammatillisen koulutuksen reformin. Miten työpaikat tästä selviävät, tai mitä tapahtuu Suomen kilpailukyvyille? Siksi, arvoisa ministeri, eikö nyt olisi akuutisti arvioitava tilanne myös työnantajien ja koulutuksen järjestäjien kanssa laajasti? Eli kysyn

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

edelleen: oletteko nyt valmis raivaamaan kalenteriinne ja ministeriöön tilaa kriisikokoukselle, jotta oikeasti saisimme tämän ammatillisen koulutuksen kuntoon tänä kouluvuonna?

16.07 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, ja myöskin korostuu tässä uudessa ammatillisessa lainsäädännössä, että ammatillinen koulutus vastaa myöskin työelämän tarpeisiin, että se on työelämälähtöistä. Myöskin nuorten kohdalla, jotka ovat peruskoulun päättäneet, on monesti havaittu ja myöskin esimerkiksi Keski-Euroopasta tiedämme hyviä esimerkkejä, että voi olla nuorisotyöttömyyttä torjuvaa ja motivaatiota lisäävää, mikäli pääsee kokeilemaan niitä taitoja käytännössä ja pääsee sinne työpaikalle oppimaan. Mutta se ei voi tietenkään tapahtua hallitsemattomasti vaan suunnitellusti niin, että jokaiselle opiskelijalle tehdään oma henkilökohtainen suunnitelma, jossa arvioidaan myöskin se ympäristö, missä oppimista tapahtuu. Eli peräänkuulutan sitä, että koulutuksen järjestäjät, siis oppilaitokset ja työelämä, tiivistävät yhteyttään niin, että saamme myöskin nuorille avattua mahdollisuuksia harjoitella käytännössä työelämässä. Sitä mieltä olen tässä myöskin, että kriisin lietsomista ja kriisikokousten kutsumista tehokkaampi ratkaisu on se, että pyritään laittamaan nämä asiat kuntoon asiallisella yhteistyöllä.

Puhemies Paula Risikko: Pääsääntöisesti yksi ministeri vastaa, mutta nyt poikkeuksellisesti myös ministeri Lindström.

16.08 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täydennän ministeri Grahn-Laasonen vastausta siltä osin, että ne viestit, joita itselleni on tullut tämän ammatillisen koulutuksen reformin myötä ja sen mahdollisuuksien myötä, liittyvät oppisopimuskoulutukseen ja sen kehittämiseen ennen kaikkea pk-sektorilla. Niinpä olen kutsumassa koolle nimenomaan pk-sektorin yrittäjiä yhteistyössä keskustelemaan, mitä me voisimme ja mitä toisaalta he voisivat tehdä paremmin, jotta se oppisopimuskoulutus lähtisi myös pk-sektorilla liikkeelle, koska siellä on tunnettuja ongelmia muun muassa sen suhteen, että yritys voi olla niin pieni, että siellä ei ole ketään, joka kouluttaa. Voisiko tehdä jotain mentorijärjestelmää tähän avuksi? Eli kyllä hallitus on tunnistanut tämän ja pyrkii ratkaisemaan näitä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ammatillisesta koulutuksesta (Ritva Elomaa ps)

Suullinen kysymys SKT 153/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myös perussuomalaisen eduskuntaryhmällä oli tähän teemaan varsinainen kysymys. Otetaan se tässä vaiheessa. Edustaja Elomaa.

Keskustelu

16.09 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformi on ollut tämän vuosituhannen merkittävin koulutukseen vaikuttava uudistus. Monet alan asiantun-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

tijat varoittelivat valmisteluvaiheessa siihen liittyvistä riskeistä, ja osa on valitettavasti realisoitunut. Uudistuksen alkutaival onkin ollut raskas ja toiminta on paikoin sekavaa, mikä heijastuu suoraan nuorten kouluarkeen. Myös lähiopetuksen määrää on säästösyistä vähennetty tuntuvasti jo ennen uudistusta.

Monien lukujärjestys on tyhjää täynnä, vaikka motivaatiota opiskeluihin löytyisikin, eikä ohjausta ole aina riittävästi saatavilla. Juuri lähiopetusta ja tukea kaivattaisiin lisää. Monilta vanhemmilta ja opettajiltakin on tullut useita huolestuneita yhteydenottoja asiasta. Kysynkin ministeri Grahn-Laasoselta: miten uudistuksen yhteydessä on onnistuttu turvaamaan opiskelijoille riittävä tuki opintojen etenemisen varmistamiseksi sekä lähiopetus keskeisten työelämän edellyttämien taitojen omaksumiseksi? Ja vielä: vaikeuttaako resursipula tällä hetkellä merkittävästi uudistuksen onnistunutta toteuttamista?

16.10 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen ongelmat, joita kuvasitte, ovat olleet olemassa jo pidempään, ja se on itse asiassa se syy, minkä takia ammatillisen koulutuksen uudistus tarvittiin, että voidaan ratkaista niitä ongelmia. Uusi lainsäädäntö on ollut voimassa nyt muutaman kuukauden, ja nyt on keskityttävä siihen, että saadaan sen tuomat uudet välineet käyttöön. Laajasti ammatillisen koulutuksen kentällä niin järjestäjät eli oppilaitosten johto kuin myöskin opettajat ovat sitä mieltä, että tässä reformissa on sellaisia elementtejä, joilla pystytään ratkomaan niitä pitkään ammatillista koulutusta riivanneita ongelmia, joista muun muassa opetuksen väheneminen on ollut yksi. Kun katsoo ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä, siellä 61 §:ssä todetaan yksiselitteisesti, että opiskelijalla on oikeus opetukseen. Opiskelijalla on oikeus myöskin opinto-ohjaukseen ja erityiseen tukeen, joka määritellään hänelle hänen henkilökohtaisen suunnitelmansa pohjalta.

Nämä prosessit pitää nyt saada kuntoon, ja hallitus on myöskin varannut tähän työhön merkittävän toimeenpanorahoituksen, jota nyt koko ajan tässä viemme ministeriön voimin eteenpäin erittäin vahvassa yhteistyössä [Paavo Arhinmäki: 200 miljoonaa leikattiin!] koulutuksen kentälle.

16.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen on tarkoitus varmistaa, että meiltä löytyy osaavia tekijöitä työelämän tarpeisiin. Monilla aloilla on pulaa ammattiosaajista, myös Varsinais-Suomessa, ja tämä rajoittaa osaltaan myös talouskasvua. Hallituksen suunnalta on mainostettu ulkomaisen työvoiman ratkovan yritysten työvoimapulan ja perusteltu tällä maahanmuuton lisäämistä. Samalla aikaa Suomessa on työttöminä paljon loistavia nuoria ja hyviä tekijöitä, jotka voisivat koulutuksen kautta kantaa oman kortensa kekoon ja helpottaa vallitsevaa työvoimapulaa.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: mitä konkreettisia toimia hallitus aikoo tehdä suomalaisten nuorten ja työttömien kouluttamisen ja tätä kautta työllistymisen edistämiseksi?

16.12 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformissa otetaan erittäin hyvin huomioon nyt se tosiasia, että ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat hyvin erilaisia. Siellä on paljon peruskoulun päättäneitä nuoria, jotka tarvitsevat paljon enemmän huomiota, aikuisen läsnäoloa, myöskin sitä henkilökohtaista suunnitelmaa, jossa määritellään tuen tarpeet, ja niin edelleen. Mutta sen ohella ammatillisen koulutuksen pitää myöskin palvella työelämässä jo

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

olevia henkilöitä, joilla on esimerkiksi tarvetta päivittää nopeastikin omaa osaamistaan, pystyä palvelemaan myös esimerkiksi pitkäaikaistyöttömiä, antamaan niitä eväitä, sitä osaamista, jolla pääsee takaisin työelämän syrjään kiinni. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelee myöskin paljon maahanmuuttajia, joille pitää pystyä rakentamaan samanaikaisesti kotoutumisen polku ja kielten oppimisen mahdollisuuksia, jotta se polku suomalaiseseen työelämään voisi avautua.

Uuden reformin vahvuudet, jos niitä nyt tässä saa listata, liittyvät juuri nimenomaan siihen, että siellä pystytään rakentamaan tehokas polku juuri kyseiselle opiskelijalle ottaen huomioon tausta ja myös aiempi osaaminen. Tätä prosessia, tätä henkilökohtaistamista, nyt viedään [Puhemies koputtaa] eteenpäin koulutuksenjärjestäjien kanssa.

16.13 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka toinen nuori hakeutuu ammattikouluun ysiluokan jälkeen. Ammatillisessa koulutuksessa onkin kyse hyvin tärkeästä tulevaisuusinvestoinnista sekä yksittäisen nuoren että koko Suomen tulevaisuuden kannalta, sillä peruskoulupohjalle jäävistä alle puolet, vain 40 prosenttia, on töissä.

Onkin aika kestävätilanne, että ammattikoulutuksen reformia on jouduttu tekemään aivan liian niukoiksi nipistetyillä rahoilla. Hallituksessa olette leikanneet siitä 220 miljoonaa euroa. Suuri osa oppimisesta tapahtuu reformin myötä nyt työpaikoilla. Tätä varten tarvitaan ohjausta. Silti joka neljäs opiskelija ei ole saanut ohjausta tarpeeksi. Osaaminen ei synny myöskään pelkästään harjoittelulla, opetustakin tarvitaan. OAJ:n mukaan kuitenkin opetuksen määrä on laskenut 16—18 prosenttia uudistukseen myötä.

Arvoisa ministeri, turvaako ammatillisen koulutuksen uudistus koulutuksenjärjestäjälle sellaiset resurssit, joilla oikeasti voidaan taata jokaiselle nuorelle sellainen ammattitaito, millä oikeasti pärjää työmarkkinoilla ja millä Suomi pärjää kansainvälisessä kilpailussa?

16.14 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiseen ammatilliseen koulutukseen käytetään merkittävästi resursseja, 1,8 miljardia euroa ensi [Suna Kymäläinen: Paljonko leikattiin?] vuoden budjetin mukaan. Sillä resurssilla meidän yhteinen tehtävämme on varmistaa se, että jokainen nuori saa mahdollisuuden ja saa tosiasiallisen polun ammattiin ja työelämään. [Riitta Myller: Ei näytä tapahtuvan!] Tietysti nyt tähän toimeenpanovaiheeseen meidän täytyy kaikin keinoin keskittyä. Samoin hallitus on myöskin lisännyt määrärahoja nyt viimeisimmissä budjeteissaan ja lisäbudjetissa siihen, että voidaan vastata myöskin työelämän osaajapulaan nopeilla ratkaisuilla, muuntokouluttamalla jo työelämässä olevia ammattilaisia.

Hyvistä saavutuksista voi todeta sen, että Suomessa koulutustakuu on lähtenyt toimiin eli jokaiselle peruskoulun päättäneelle käytännössä jo — likimain jokaiselle — on pystytty tarjoamaan se toisen asteen koulutuspaikka ja tässä on saavutettu merkittävää etenemistä, samoin kuin niissä luvuissa, joista voidaan todeta, että koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on tämän hallituskauden aikana [Puhemies koputtaa] vähentynyt, mikä on todella merkittävä asia koko Suomen yhteiskunnan kannalta.

16.16 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen lakiin jäi eduskuntakäsittelyssä vakavia valuvikoja. Me äänestimme tästä lakikokonaisuudesta. Sosiaalidemokraattien johdolla esitettiin muun muassa tätä rahoitustason korjaamista, myöskin lähiopetuksen ja ohjauksen varmistamista ja vahvistamista, mikä

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

nyt on osoittautunut täysin oikeaksi kipupisteeksi. [Vahasalo Raija: Vaatii ajattelutavan muutosta!]

Arvoisa puhemies! [Ben Zyskowicz: Leikkauspäätös tehtiin, kun te olitte hallituksessa!] Kannan erityisesti huolta ammatillisen koulutuksen arvostuksesta. Nuorilla, 15—16-vuotiailla, ei pidä kokeilla ammatillista koulutusta. Sen takia tämä tilanne on poikkeuksellisen vakava. Tiedän, että opettajat tekevät hyvää työtä, mutta heitä on 1 600 vähennetty. Sen takia nyt on, arvoisa [Puhemies: Kysymys!] ministeri, korkea aika, [Puhemies koputtaa] että otatte tosissanne myöskin lainsäädännölliset korjaustoimenpiteet. Toimitteko näin?

16.17 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menneistä asioista sen verran pakko todeta tähän entiselle opetusministerille, että tehty reformi on parempi kuin ei reformia ollenkaan. Edellisellä kaudella tehtiin uudistusta ammatilliseen koulutukseen, mutta se jäi tekemättä [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ja ministeri äänesti omaa esitystään vastaan.

Samoin tämä hallitus peri... [Ben Zyskowicz: Vasemmisto ei kestä totuutta! — Paavo Arhinmäen välihuuto — Puhemies koputtaa] — Saako puhua?

Puhemies Paula Risikko: Nyt kaikki rauhoittuvat! — Jatkakaa, olkaa hyvä.

No niin, paljon välihuutoja, mutta yritän siitä huolimatta jatkaa ja todeta sen, että edellisellä hallituskaudella jäi reformi tekemättä, uudistukset tekemättä, [Suna Kymäläinen: Tällä kaudella!] samoin kuin viime hallituskaudelta jäivät perinnöksi ne leikkaukset, joista, puheenjohtaja, edustaja Rinne, vielä tällä kaudella totesitte, että olisitte tehneet suurempina. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Välihuutoja]

16.18 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt hallituksella on elinpäiviä jäljellä enää puoli vuotta, niin olettaisi, että hallituksen ministerit alkaisivat ottaa vastuuta itse omasta tekemisestään eikä enää käytäisi keskustelua siitä, mitä kuusi vuotta tai viisi vuotta sitten eduskunnan pöytäkirjoissa lukee, koska teillä on nyt ollut kolme ja puoli vuotta kaikki valta Suomessa järjestää myös ammatillista koulutusta.

Tosiasia, joka järkyttää nuoria ja nuorten vanhempia, on, että erittäin paljon tulee tilanteita vastaan, joissa nuorille ei ole mitään opetusta. Heille sanotaan, että menkää kotiin ja tehkää nettiopiskelua. Tämä ei voi olla oikein nuorille, joiden pitäisi olla tulevaisuuden työelämän tekijöitä. Kysynkin uudelleen, kun ette ole vielä vastannut: oletteko valmis kutsumaan koolle kokouksen, jossa katsottaisiin, mitä muutoksia tarvitaan tai mitä resursseja tarvitaan, että asia olisi kunnossa?

16.19 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on todettava se, että tällä hallituskaudella nimenomaan on tehty. On tehty itse asiassa kahteen vuosikymmeneen suurin koulutus uudistus, ammatillisen koulutuksen reformi, jota nyt toimeenpannaan. Hallitus on varannut hyvin toteutettuun, huolellisesti valmisteltuun, virkamiesten tekemään aivan erinomaiseen työhön myöskin toimeenpanoresurssit, noin 60 miljoonaa euroa kaikkiaan, ja niitä nyt viedään eteenpäin.

Itse asiassa täytyy sanoa, että olen aivan samaa mieltä edustaja Gustafssonin kanssa siitä, että ammatillisen koulutuksen arvostuksesta meidän pitää pitää kiinni. Meidän pitää pi-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

tää huolta siitä, että se on vetovoimainen vaihtoehto myöskin tulevaisuudessa, ja siihen voimme myöskin vaikuttaa täällä eduskunnassa käytävän keskustelun sävyn myötä. Ja minusta nyt olisi itse asiassa todella hieno ele ammatillisen koulutuksen kentälle antaa täältä tukea uudistuksen toimeenpanoon ja kertoa siitä, että me olemme ylpeitä työstä, mitä siellä tehdään, kun yritetään tietysti isojen muutosten ja [Puhemies koputtaa] työelämän myllerrysten keskellä uudistaa koulutusta vastaamaan tulevaisuuden työelämän tarpeisiin.

16.20 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat panostaa suomalaisten nuorten ja työttömien kouluttamiseen ja osaamisen kehittämiseen, sillä Suomi tarvitsee jatkossakin ammattiosaajia, ja parasta paljon puhutun työvoimapulan paikkaamista on nimenomaan kouluttaa suomalaisia niihin ammatteihin, joissa heillä on hyvät mahdollisuudet työllistyä tulevaisuudessa. Näin voittaisivat sekä yritykset, yksilöt että yhteiskunta. Yrityksemme saisivat osaavaa työvoimaa, suomalaiset työtä ja yhteiskunta lisää verotuloja.

Arvoisa puhemies! Ammatillisessa koulutuksessa on kuitenkin vakavia pullonkauloja, jotka vaikuttavat erityisesti syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Ongelmia esiintyy muun muassa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa ja opiskelijahuollossa, ja myös lähiopetuksen puute heikentää tilannetta. Opintojen keskeytyessä moni nuori voikin syrjäytyä yhteiskunnasta, ja tähän tulee tarttua pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Kysyn hallitukselta: mitä konkreettista se aikoo tehdä varmistaakseen, että myös syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat ammatin ja pääsevät mukaan työelämään?

16.21 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä yksi tärkeimmistä, tai voi sanoa, että tärkein motiivi sille, että ammatillista koulutusta lähdettiin uudistamaan, liittyy nimenomaan syrjäytyneiden nuorten tilanteeseen ja koulutuksen runsaaseen keskeyttämiseen. Tavoitteena on se, että jokainen nuori suorittaisi ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen ja saisi toisen asteen tutkinnon ja pääsisi elämässä eteenpäin.

Ammatillisen koulutuksen reformi toi uusia mahdollisuuksia syrjäytymisen ehkäisyyn. Yhtenä esimerkkinä nostan esiin jatkuvan haun eli sen mahdollisuuden, että mikäli ala ei ole oma, niin sen sijaan että keskeytetään, pystytään nyt tehokkaammin ympäri vuoden ohjaamaan toiselle alalle, tai mikäli nuori, joka on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella syrjäytynyt ja on esimerkiksi etsivän nuorisotyön toimesta saatu tavoitettua, niin pystytään ympäri vuoden ilman, että täytyy seuraavaa hakua odottaa, nappaamaan hänet mukaan ammatilliseen koulutukseen myöskin kesken vuoden. Tässä on pari hyvää esimerkkiä.

Samoin henkilökohtaiset polut, joita jo kuvasin [Puhemies koputtaa] ja joista kerroin, mahdollistavat sen, että voidaan määritellä tuen tarvetta, että jokaisella olisi aidot mahdollisuudet saada myöskin esimerkiksi erityisopetusta ja tukea opintoihin silloin, kun tilanne on sellainen, että se sitä vaatii.

Puhemies Paula Risikko: Puheenvuoroissa pyydetään pysymään minuutissa, ja nyt tällä hetkellä painotetaan erityisesti sivistysvaliokunnan jäseniä, ja tässä vaiheessa sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Puumalalle lisäkysymys.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

16.23 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän koulutuksen merkitys ylittää syrjäytymisen ehkäisyssä on aivan keskeinen, ja ikään kuin timanttina, keihäänkärkenä, on tietenkin ammatillinen koulutus. Toinen iso merkitys sillä on tietysti yritysten kannalta, Suomen tulevaisuuden nousun kannalta — aivan keskeinen asia.

Me valiokunnassa tällä hetkellä kuulemme juuri siitä, miten tuo reformi, aika tuore uudistus, on lähtenyt käyntiin. Ehkä se huolestuttavin viesti sieltä on se, että vähän sellaista eritahtisuutta on eri puolilla Suomea. [Jukka Gustafsson: Eikä vallan vähän!] Osassa on jo omaksuttu uusia toimintatapoja paljon, ja osassa ollaan vielä lähtötelineissä. Itse ehkä eniten kannan huolta siitä, että tulee paljon viestiä vanhemmilta ja viestiä kouluilta, että viikot eivät ole kovin kokonaisia, että koulussa ollaan tiistaista torstaihin. Ja nyt, ministeri, ajattelen, että tähän meidän täytyy löytää ratkaisu. Se ei ehkä ole enää sitä maailmaa, että siellä koulunpenkillä istuttaisiin maanantaista perjantaihin, mihin ehkä edustaja Heinäluoma täällä viittasi, [Eero Heinäluoman välihuuto] mutta se on sitä, että se viikko olisi kokonainen. Sitä voidaan tehdä yhdessä yritysten kanssa, oppisopimuskoulutusta hyödyntäen, yhdessä erilaisissa yrityspajoissa siellä koulun sisällä. Ministeri, oletteko samaa mieltä, että tähän meidän täytyy etsiä yhdessä ratkaisu, että viikot ovat [Puhemies: Pysytään minuutissa!] kokonaisia?

16.24 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voisi olla enempää samaa mieltä sivistysvaliokunnan puheenjohtajan kanssa tässä asiassa, ja sen tyypiset esimerkitapaukset ovat karmeita, joissa sanotaan, että on kolmipäiväisiä työviikkoja ammattiin opiskelevilla tai että siellä on kolmetuntisia opiskelupäiviä. Näin ei voi olla, ja tämä viesti meidän täytyy nyt saada myöskin läpi sinne järjestäjäkenttään, joka on myöskin aika moninainen: meillä on kaikkiaan noin 160 koulutuksen järjestäjää, ja on aivan totta, että osa koulutuksenjärjestäjistä on hyvin pitkällä, toteuttaa sellaista maailman mittakaavassa erittäin korkeatasoista, huippulaatuista, esimerkillistä ammatillista koulutusta, ja sitten meillä on koulutuksenjärjestäjiä, jotka vasta tänä vuonna, kun lainsäädäntö astui voimaan, ryhtyivät kunnolla toimeenpanemaan tätä reformia. Tällä jälkimmäisellä ryhmällä ovat nyt ne haasteet kaikkein suurimmat, ja meidän tehtävämme on nyt tukea järjestäjiä siinä, että saadaan tämä kokonaisuus onnistumaan ihan kaikkialla Suomessa jokaisen nuoren kohdalla.

16.25 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvät haasteet ovat ilmeisiä, niin kuin salissakin kuulluista puheenvuoroista voidaan nähdä. Me olemme varmaan kaikki saaneet niitä viestejä ja lukee myöskin paljon artikkeleita mediasta, ja meidän vastuullamme on tietenkin nostaa tämä huoli esiin ja pitää siitä ääntä myöskin tässä salissa. Se ei tarkoita sitä, etteikö myöskin valtakunnallisesti olisi onnistuneita reformeja, hyviä polkuja. Mutta senkin takia ajattelen, että joku tällainen kriisikokouksen tyyppinen asetelma olisi hyvä, koska minä ajattelen, että myöskään tämänhetkinen tulehtunut keskustelu ei ole kauhean voimauttavaa myöskään niille, jotka tällä hetkellä jo tekevät sitä hyvää työtä. Sillä tavalla tilanteen pysäyttäminen, kaikkien yhteen kokoaminen, on tärkeää.

Meillä on valtavan tärkeät asiat käsillä, näiden nuorten tulevaisuus, ja ehkä tässä keskustelussa on tärkeää muistaa ennen kaikkea, että me puhumme näistä nuorista, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä: Mitä te sanotte sille nuorelle, joka tällä hetkellä jossain päin Suomea kipuilee sen tilanteen kanssa, että ei ole lähiopetusta, ei ole riittävää tukea, on hukassa

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

eri tavoin niitten omien opintojen kanssa tai tuntuu, [Puhemies koputtaa] että kapasiteetti ei riitä? Miten me autamme häntä tänään, tässä ja nyt?

16.26 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on varannut noin 60 miljoonan euron resurssin, jolla pyritään saamaan tätä tilannetta kuntoon. Eli se on tähän toimeenpanon tukeen kohdennettu merkittävä resurssi, enkä ainakaan omana aikanani ole tavannut, että missään opetusalan reformissa olisi ollut yhtä suurta panostusta käytössä siihen toimeenpanon tukeen.

Sitten tähän kokoontumiseen tai muuhun. Meillä on säännöllisesti koolla ammatillisen koulutuksen kenttää, siis koko järjestäjäkenttää ja sitten erilaisissa kokoonpanoissa. Se on meidän päivittäistä, tavanomaista toimintaamme, ja niin sen pitää ollakin. Ei yksi kokous tätä ratkaise vaan ne kaikki kokoukset, joissa nyt pyritään saamaan ne asiat kuntoon. Ja ennen kaikkea pitää tukea sitä paikallista työtä.

16.27 Kimmo Kivelä (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Huolestuttavat viestit ammatillisen koulutuksen kentältä on otettava vakavasti ja niihin on reagoitava, mutta kuitenkin samanaikaisesti on muistettava, että Amisbarometrin mukaan ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat ovat pääasiallisesti erittäin tyytyväisiä opiskeluunsa. Toki huolta on taloudellisista kysymyksistä ja lähiopetuksen määrästä.

Kysyn, kun olette puhunut, ministeri, tästä toimeenpanosta: onko toimeenpanon painopisteeksi luvassa johtamisjärjestelmien kehittämiseen satsausta ja myös vapaan sivistystyön mahdollisuuksien syvempää käyttämistä erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kohdalla?

16.28 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, kun nostitte, edustaja Kivelä, esiin johtamisen merkityksen. Järjestäjillä, siis oppilaitoksilla, oppilaitosten johdolla, on merkittävästi enemmän vastuuta tämän ammatillisen koulutuksen reformin myötä laittaa paikallisesti ne asiat kuntoon. Nimenomaan johdon koulutukseen ja johdon kanssa kommunikointiin meidän pitää panostaa, jotta saadaan jokainen oppilaitos hyvälle viivalle tässä toteutuksessa.

Edellisessä vastauksessani tämä nuoren näkökulma nousi aivan oikein esiin. Se täytyy sanoa, että lainsäädäntö on siinä hyvin selkeä, että nuorella on oikeus opetukseen, nuorella on oikeus tukeen, nuorella on oikeus siihen henkilökohtaiseen polkuun ja suunnitelmaan. Meidän aikuisten vastuu on huolehtia siitä, että se toteutuu. Eli näille nuorille meidän pitää pystyä antamaan katetta sille lupaukselle, jonka eduskunta on säätänyt.

16.29 Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolestuneita viestejä ammatillisen koulutuksen tilanteesta on tullut koko tämän vaalikauden ajan niin koulutuksenjärjestäjiltä kuin opettajilta ja opiskelijoilta itseltään. Olen kysynyt teiltä, ministeri Grahn-Laasonen, moneen otteeseen, mikä järki on tehdä iso, lähes 200 miljoonan leikkaus juuri ennen tällaisen ison reformin toimeenpanoa, enkä ole kertaakaan vastausta tähän kysymykseen saanut. Mitään sellaista ei ollut viime vaalikaudella suunnitteilla, vaan tämä on ollut puhtaasti tämän hallituksen valinta, eikä pitäisi olla mikään yllätys, että henkilökoh- taisten opintopolkujen rakentaminen, lähiopetuksen määrän lisääminen tai reformin tavoitteiden toteuttaminen on haastavaa ja vaikeaa, lähes mahdotonta, tilanteessa, jossa koulutuksenjärjestäjiltä on leikattu rahaa ja on jouduttu vähentämään opettavaa henkilöstöä. Tä-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

män lisäksi iso osa tästä toimeenpanorahasta on ohjattu erilaisiin hankkeisiin, jotka ovat lisänneet hallinnollista työtä [Puhemies: Kysymys!] ja hankerumbaa. Ministeri Grahn-Laasonen, eikö järkevämpää olisi vahvistaa ammatillisen koulutuksen perusrahoitusta ja sitä perustyötä, mitä meidän oppilaitoksissamme tehdään?

16.30 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on aivan totta, että itse asiassa tämä rahoituskysymys ja valtiontalouden reunaehdot, säästöt, ovat eri asia kuin reformin toteuttaminen, ja itse asiassa nämä menevät tässä keskustelussa vähän sekaisin, myöskin julkisessa keskustelussa. [Li Anderssonin välihuuto] On ihan selvää, että se ammatillisen koulutuksen reformi olisi tarvittu kaikenlaisissa taloustilanteissa. No, se, mistä tämä hallitus aloitti, oli, että meillä valtionvelka kasvoi [Paa-vo Arhinmäki: Kasvaa edelleen!] ja jouduttiin taloudessa sopeuttamaan. Se oli kaikille silloin aivan päivänselvää, ja siihen kaikki puolueet osallistuivat hallitusvastuussa ollessaan. Nyt tehtävämme tässä taloustilanteessa on varmistaa se, että osaavaa työvoimaa on saatavilla, että kaikille nuorille on koulutuspaikkoja. Ja 1,8 miljardia kaikkiaan Suomi käyttää, mikä on kansainvälisessä vertailussa erittäin vertailukelpoinen luku ja iso resurssi ammatilliseen koulutukseen, mutta oleellinen asia on se, miten se raha käytetään ja kanavoituu-ko se oikein. Käymme tätä myöskin järjestäjien kanssa läpi, kuinka paljon tästä resurssista menee esimerkiksi kiinteisiin kuluihin seiiniin, hallintoon, hankkeisiin, kun pitäisi tietysti priorisoida [Puhemies: Aika!] sitä opetusta.

16.31 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Många unga behöver olika former av stöd, handledning och uppmuntran för att klara av själva studierna. Och då kommer vi in på behovet av studiehandledning och en fungerande studerandevård.

Arvoisa puhemies! Moni nuori tarvitsee monipuolista ohjausta, tukea, oppilashuoltoa, opiskelijahuoltoa pärjätäkseen opintojen kanssa, ja me tiedämme, että leikkaukset ovat olleet isoja edellisellä kaudella ja tällä kaudella. Kysynkin nyt: miten hallitus varmistaa sen, että joka ikinen nuori saa sitä oppilaanohjausta ja muuta tukea psykologien ja kuraattoreiden kautta, jotta hän pystyy opiskelemaan sataprosenttisesti?

Hur ska man trygga fungerande studerandevård och studiehandledning med de nedskärningar vi har i bagaget?

16.33 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä näkökulma on nimenomaan opiskelijoiden hyvinvointi ja opiskelijaterveydenhuolto ja sen järjestäminen niin, että se tukee näiden henkilökohtaisten polkujen rakentumista ja siellä määritetty jokaiselle mahdollisuus saada tukea opintoihin silloin, kun sitä tarvitaan. Eilen oli mahdollisuus keskustella erinomaisten opettajien kanssa nimenomaan joustavan perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheesta ja kohdista, joissa on nimenomaan kyse näistä nuorista, joilla on erityisen tuen tarvetta. Meillä olisi edelleen parantamisen varaa siinä, miten peruskoulua vahvistetaan niin, että jo siellä valmiudet olisivat paremmat, ettei meillä esimerkiksi olisi tilannetta, jossa 11 prosenttia peruskoulun päättäneistä ei ole saavuttanut sellaista monipuolista lukutaidon tasoa, jota tarvitaan toisella asteella ja myöhemmin elämässä. Eli nämä nivelkohdat tulee hoitaa kun-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

toon ja myöskin se, että kun saa erityistä tukea perusopetuksessa, niin se voisi sujuvasti, [Puhemies koputtaa] luotettavasti jatkua siellä toisella asteella.

16.34 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus on erittäin tärkeä osa koulutusjärjestelmäämme paitsi nuorten koulutuksena ensimmäiseen ammattiin, myös täydennys- ja uudelleenkoulutusväylänä. On erittäin hyvä, että käymme täällä keskustelua ammatillisesta koulutuksesta. Vaikka viime aikoina olemme kuulleet huolestuttavia viestejä, on hyvä muistaa, että viimeisen Amisbarometrin mukaan 88 prosenttia opiskelijoista on tyytyväisiä tai lähes tyytyväisiä opintojensa sujumiseen.

Ammatillisen koulutuksen uudistuksen yhteydessä työssäoppimista lisättiin ja luotiin uusi tapa suorittaa näyttöjä työpaikalla. Tätä kutsutaan koulutussopimukseksi. Omien havaintojeni perusteella on vielä tekemistä siinä, että yhteistyö oppilaitosten ja yritysten välillä tiivistyisi niin, että molemmat tästä hyötyisivät niin kuin uudistuksessa on ajateltu. Ammatillisissa oppilaitoksissa on varmasti riittävästi työtä reformin toimeenpanemisessa. Ammatillisen koulutuksen järjestämisvastuu on kunnilla, ja kunnissa voitaisiinkin tehdä työtä tämän yhteistyön edesauttamiseksi. [Puhemies: Kysymys!] Kysyisinkin kuntaministeri Vehviläiseltä: onko kuntien kanssa käyty keskusteluja siitä, miten kunnat voisivat olla mukana tukemassa ammatillisen koulutuksen toteuttamista ja samalla parantamassa yrityksen mahdollisuuksia rekrytoida osaavaa työvoimaa?

16.35 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai kunnissa käydään keskusteluja, ja kunnat ovat omalta osaltaan myös merkittäviä rahoittajia ammatillisen koulutuksen puolella. Olen aivan varma, että niin tänä päivänä kuin jatkossakin, tulevana vuosina, kunnat tulevat myös käyttämään paljon energiaa siihen, miten nuorten mahdollisuus käydä läpi ammatillinen koulutus olisi aina mahdollista, ja ehkä viittaa siihen — tämä on enemmän opetusministerin toimialaa — että jos katsotaan nuorten selviytymistä ja sitä, että on hyvät mahdollisuudet menestyä myös ammatillisen koulutuksen puolella, niin silloin tullaan myös sinne varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen ja siihen, että tämä koko polku, totta kai, on kunnossa. Mikään ei ole sen tärkeämpää kuin hyvinvoivat lapset ja nuoret ja sitä kautta toisella asteella ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus.

16.36 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ammatillisen koulutuksen ongelmat ovat olleet olemassa, kuten ministeri Grahn-Laasonen totesi, mutta kyllä ne ovat viime aikoina valitettavasti kärjistyneet. Ne opettajat, jotka ovat olleet yhteydessä, ovat nostaneet esiin sen eettisen ongelman, jonka he kokevat, kun ei ole mahdollisuutta tai resurssia antaa niin hyvää opetusta kuin haluaisi tai näkisi näiden oppilaiden tarvitsevan. Lähi- ja pienryhmäopetuksen määrä on vähentynyt niin ammatillisessa koulutuksessa kuin myös itse asiassa korkeakoulutuksessa. Kuitenkaan hyväksi sähköasentajaksi tai osaavaksi hammaslääkäriksi ei tulla edelleenkään kirjekurssilla, ja kun opettajien määrää on käytännössä leikattu, niin sen seurauksena myös [Puhemies: Kysymys!] jäljelle jääneiden opettajien paine on kasvanut. Mikä on viestinne näille opettajille?

16.37 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä täällä eduskunnassa säädettiin ja kun lainsäädäntöä valmisteltiin ministeriössä, niin siellä käytiin erittäin syvälinen keskustelu

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

siitä, että haluttiin nimenomaan varmistaa, että ammatillisessa koulutuksessa opetusta antavat kelpoiset, pätevät, ammattitaitoiset opettajat. Tämä on ollut minun viestini, ja on tänäänkin, koulutuksenjärjestäjille, oppilaitosten johdolle ja kuntiin, että pitää panostaa ammattitaitoisten opettajien palkkaamiseen ja hakea säästöjä ja myöskin resurssia sieltä kiinteistä kustannuksista, jotka ovat ammatillisessa koulutuksessa edelleen, sen kustannusrakenteen läpiperkauksen jälkeen, aivan huomattavat. Eli mieluummin pyritään vapauttamaan sitä resurssia seinistä, hallinnosta, tiloista, myöskin ehkä tekemään työelämän kanssa yhdessä laitehankintoja ja käyttämään työelämän mahdollisuuksia hyödyksi niin, että voidaan aina priorisoida sitä opetusta.

Puhemies Paula Risikko: Vielä yksi lisäkysymys, edustaja Rinne.

16.38 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, teidän päätöksienne johdosta 1 600 opettajaa on menettänyt työpaikan, niin kuin edustaja Gustafsson totesi. Se tarkoittaa vuositasolla yli 2:ta miljoonaa opetustuntia. Se rakenteellinen ongelma, mikä liittyy tähän ammatilliseen koulutukseen, on se, että vain 57 prosenttia on opetukseen kohdistuvaa kustannusta. 18 prosenttia on kiinteistöjä, 6 prosenttia hallintoa ja loput on koneita ja laitteita. Nyt te olette vähentäneet yli 2 miljoonaa tuntia vuodessa opetuksesta. Mitä teidän toimestanne on sitten tapahtunut täällä muulla puolella, joka oli keskeinen peruste lähteä tekemään rakenteellista uudistusta? Kysyn sitä. Ja olisiko tarpeen pitää kriisikokous näitten asioitten selvittämiseksi?

16.39 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teidän valtiovarainministeriaikananne, [Vasemmalla: Ei taas! — Hälinää] edustaja Rinne, oltiin tekemässä aivan vastaavia säästöjä ja itse asiassa suurempia säästöjä. Tämä on pakko tähän sanoa, koska se kuulostaa siltä kuin te olisitte tämän aivan unohtanut. Mutta nyt minä olen samaa mieltä siitä, että katsotaan tulevaisuuteen ja ratkotaan näitä ongelmia tässä ja nyt. Tämä hallitus on toteuttanut uudistuksen, vienyt sen eteenpäin. Nyt sitä toimeenpannaan ja ammatillisen koulutuksen tulevaisuutta rakennetaan niin, että se vastaa entistä paremmin tulevaisuuden työelämän vaatimuksiin, ja tavoitteena on se, että pystymme myöskin rakentamaan jokaiselle nuorelle ehyen koulupolun.

Tämän hallituksen kauden aikana on paitsi laitettu taloutta kuntoon, saatu velkaantumisen taitettua ja pysäytettyä, viety isoja koulutuksen uudistuksia eteenpäin, ja tuloksena on muun muassa se, että koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä lyhyt kysymys, edustaja Rinne.

16.40 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, näitä nuoria, jotka tällä hetkellä ovat opetuksessa ongelmissa, ei auta teidän puheenne menneisyydestä. Te olette ikään kuin menneisyyden vanki tässä. [Hälinää oikealta — Eero Lehti: Kuka on?] Kysyn teiltä: Mitä tälle 2 miljoonaa opetustuntia menettäneelle porukalle on luvassa kiinteistöjen ja kalustojen kautta säästöjä, jotka parantaisivat sitten tätä opetuksen laatua? Mitä te olette sen eteen tehnyt? Olisiko tämän asian takia tarpeen kutsua kriisikokous?

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

16.40 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tällä hetkellä tehdään ja mitä on tehty: Toimeenpannaan tätä lainsäädäntöä ja käydään järjestäjien kanssa läpi sitä, minkälaista tukea tarvitaan. Meillä on kaikkiaan 60 miljoonan euron resurssi käytössä siihen toimeenpanoon. Kehitetään myöskin digitaalisia järjestelmiä, jotka tehostavat tätä henkilökohtaistamisen prosessia ja mahdollistavat opettajan työajan ja resurssin vapauttamisen opetukseen ja nuorten ohjaamiseen ja niin edelleen. Eli nämä ovat niitä keskeisiä asioita, joita tällä hetkellä toimeenpannaan.

Toivoisin myöskin eduskunnalta luottamusta ammatillisen koulutuksen kentälle [Välihuutoja vasemmalta] ja siihen, että meillä on ollut vasta muutama kuukausi ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Me emme hyväksy niitä esimerkkejä, joita on ollut julkisuudessa, joissa nuoret ovat selkeästi jääneet heitteille, vaan me haluamme korjata nämä ongelmat ja mennä eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys hallituksen ilmastopolitiikasta (Emma Kari vihr)

Suullinen kysymys SKT 154/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Kari.

Keskustelu

16.41 Emma Kari vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälinen ilmastopaneeli muistutti meitä tällä viikolla siitä, että lähivuodet ovat todennäköisesti tärkein ajanjakso ihmiskunnan historiassa. Ilmastonmuutoksessa ei ole kyse mistään vähemmästä kuin siitä, millaiset elinmahdollisuudet me jätämme lapsillemme. Meillä on kiire, mutta polku on selvä. Fossiilisille polttoaineille pitää asettaa eräpäivä. Ilmastolle haitalliset tuet on ajettava alas, ja metsiemme kykyä sitoa hiiltä on parannettava. Suomen on oltava hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Me kiitämme teitä, pääministeri Sipilä, siitä, että kutsuite tämän pyöreän pöydän keskustelun kokoon. Me tarvitsemme yhteistä näkemystä kunnianhimoisesta ilmastopolitiikasta. Nyt tarvitaan tekoja, eikä meillä ole varaa lykätä kaikkea ensi vaalikauteen. Pääministeri Sipilä, te olette aivan oikein todennut, että meidän on tehtävä enemmän ja nopeammin ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Siksi kysynkin teiltä: Aikooko hallitus nyt uudistaa ilmastostrategiaansa uuden tiedon valossa? Ja aikooko hallitus tehdä uusia konkreettisia ilmastotoimia vielä tällä hallituskaudella, nyt, kun niiden tarve on niin selvä?

16.42 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on äärettömän vakavasta asiasta, ja tämä ilmastoraportin viesti pitää ottaa äärimmäisen vakavasti. Niitten toimien osalta, mitä Suomessa on tehty ja eduskunnassa hyväksytty, meille on tärkeää se, että me toimeenpanemme kaiken erittäin huolellisesti ja keskitymme nyt siihen, että saamme asetettua sen, mitä on sovittu, toimeksi.

Se, mitä teen koko ajan: kierrän EU-puheenjohtajakauden merkeissä ja tapaan kollegoi-tani, viimeksi viime viikolla Espanjan ja Portugalin kollegat. Esimerkiksi Espanjassa oli

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

pitkä keskustelu siitä, mitkä ovat Espanjan käytännön toimet ja miten voimme yhdessä vahvistaa niitä EU:n tasolla tehtäviä toimia.

Se, missä me teemme tällä hetkellä liian vähän ja mistä puhumme liian vähän, on hiilinielut. Eli me olemme keskittyneet siihen, että kulutusta vähennetään, mitä tarvitaan toisaalta — meidän jokaisen kulutustottumuksissa pitää ruveta näkymään ilmastomuutos. Mutta siitä, mitä me voimme yhdessä tehdä [Puhemies koputtaa] hiilinieluille, meidän pitää puhua myöskin enemmän Suomessa. [Li Andersson: Tästä on puhuttu jo kauan!]

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Otetaan ainoastaan muutama kysymys tähän, koska käytimme 40 minuuttia viime kyselytunnilla tähän aiheeseen. — Elikä edustaja Kari jatkaa.

16.44 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kiitän pääministeri Sipilää siitä, että hän ottaa tämän tärkeän asian näin vakavasti. Olemme täysin samaa mieltä, että tästä hiilen sidonnasta on puhuttava paljon enemmän.

Meidän ongelmanamme on se, että hallitus torjuu ilmastomuutosta suurilta osilta biotaloudella eli lisäämällä metsien käyttöä. Kuitenkin Suomen ilmastopaneelin puheenjohtaja Markku Ollikainen kehotti tällä viikolla hallitusta arvioimaan uudelleen metsienhakkuupolitiikkaansa. Tutkijoiden viesti on tässä asiassa selvä. Hallituksen ajamat jättihakkuut heikentävät metsiemme kykyä sitoa hiiltä ilmakehästä niin paljon, että se nolaa kaikki päästövähennystoimemme. Suomi ei vähentäisi nettopäästöjään yhtään vuoteen 2030 mennessä. Ilmastoa ei suojella hiilinieluja pienentämällä. Jokainen ymmärtää, että jos päästöjä vähennetään toisaalla, mutta samalla sidotaan vastaava määrä vähemmän hiiltä toisaalla, ei hiilidioksidin määrä ilmakehässä muutu miksiäkään. [Puhemies: Kysymys!]

Pääministeri Sipilä, miten hallitus aikoo ottaa tutkijoiden varoitukset metsähakkuiden ilmastovaikutuksista huomioon?

16.45 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen metsätalous on kestävä. Tästä keskustelimme esimerkiksi Portugalissa. Meillä on paljon annettavaa myöskin muille maille tässä. Eli Suomen metsät kasvavat noin 110 miljoonaa kuutiota vuodessa ja me hyödynnämme 70—85 miljoonaa kuutiota, ja se on vielä kestävällä alueella.

Mutta se, mistä me emme ole tarpeeksi keskustelleet, on se, voisiko Suomessakin olla tämän lisäksi myöskin metsitysohjelma, jossa lisääsimme metsien pinta-alaa istuttamalla uutta metsää. Minusta tämä keskustelunaihe on yksi sellainen kulma, josta voisimme sitten pyöreän pöydän keskustelussa noin kuukauden päästä Kesärannassa keskustella: löydämmekö tältä alueelta myöskin Suomessa uusia toimia, jotka toisaalta tukevat tätä kestävä metsänhoitoa, mutta toisaalta samalla tukevat hiilinielujen kasvattamista myöskin Suomessa.

Mutta tärkeää on nyt se, että esimerkiksi Afrikka-yhteistyössä [Puhemies koputtaa] ja kaikessa muussa yhteistyössä otamme nämä hiilinielukysymykset yhdeksi tärkeäksi asiaksi agendalle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

2.4. Suullinen kysymys köyhien maiden tyttöjen aseman parantamisesta (Anna-Maja Henriksson r)

Suullinen kysymys SKT 155/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ruotsalaisella eduskuntaryhmällä on sama kysymys, joten edustaja Henriksson, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 Anna-Maja Henriksson r: Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Klimatuppvärmningen är ett problem för hela jordens befolkning, och där ska Finland också naturligtvis vara med. Men i dag, så här på internationella flickdagen, borde vi fundera på vad vi gör för att stärka flickornas situation i utvecklingsländerna, för där finns också en nyckel till att stävja klimatförändringen.

Arvoisa puhemies! Väestönkasvua maailmassa vähentää tehokkaimmin köyhyyden vähentäminen, mikä puolestaan muuttuu entistä vaikeammaksi, kun ilmastonmuutos koettelee esimerkiksi Afrikkaa. IPCC:n mukaan köyhyyden vastaisen kamppailun pitäisi siis olla osa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehtävää työtä.

Näin kansainvälisenä tyttöjen päivänä minulle on tärkeätä myös mainita, että maailman tyttöjen koulutuksen, terveyden ja ylipäättänsä heidän asemansa vahvistaminen vähentää myös köyhyyttä ja parantaa maiden kehittymistä. [Puhemies: Kysymys!] Täten voimme myös hillitä ilmastonmuutosta tyttöjen asemaa parantamalla. Millä tavalla hallitus on parantanut köyhimpien maitten tyttöjen asemaa, kun samalla on [Puhemies koputtaa] kehitysapua leikattu tällä kaudella?

16.47 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää kansainvälistä tyttöjen päivää koko eduskunnalle!

Suomen tärkeä viesti kaikessa kansainvälisessä toiminnassa ja myöskin kehitysyhteistyössä on tyttöjen ja naisten aseman parantaminen ja lisääntymisterveyteen liittyvät oikeudet ja niiden edistäminen. Tämä on ihan keskiössä. Esimerkiksi EU—Afrikka-kokouksen yhteydessä käytiin tästä erikseen puheenvuoron ja sain tukea monilta EU-kollegoilta tämän viestin viemisessä. Se, mikä on naisten asema esimerkiksi Afrikan maissa, miten se kehittyy, vaikuttaa ihan suoraan köyhyyteen. Se vaikuttaa suoraan myöskin ilmastonmuutoksen juurisyihin. Mitä parempi koulutus, sitä parempi tietoisuus myöskin näistä kysymyksistä ja sitä paremmin pystymme vastaamaan myöskin tähän vaikeaan kysymykseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys kansallisen ilmastopaneelin järjestämisestä (Pertti Salolainen kok)

Suullinen kysymys SKT 156/2018 vp

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myös kokoomuksella on tähän liittyvä kysymys. Edustaja Salolainen.

Keskustelu

16.48 Pertti Salolainen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tilanne maailmanlaajuisesti on todella vakava, mutta se ei ole myöskään erittäin hyvä Suomen osalta. Suomessa on paljon puuta mutta yhä vähemmän metsää. Suomi on sitoutunut Nagoyan sopimuksessa siihen, että me ylläpidämme biodiversiteettiä täällä. Olen todella huolissani siitä, kun tekin puhutte nyt puitten istuttamisesta. Ei siitä mitään metsää tule, siitä tulee puupeltoa. Se ei ole metsää, eikä se ole biodiversiteetin kannalta hyvä.

Koska tässä on jo muutamia pointteja aikaisemmin esitetty, en toista niitä, mutta kysyn teiltä, pääministeri: Teillä on se kokous nyt edessä. Oletteko valmis siihen, että meillä järjestetään samanlainen paneeli kansallisesti, jossa ovat sekä tiedeyhteisö että talous mukana keskustelemassa? Oletteko tähän valmis?

16.49 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä metsien monimuotoisuus on vielä tärkeä osa tätä kokonaisuutta, ja siitä me haluamme Suomessa myöskin pitää kiinni, ja myöskin hallitukselle tämä on ollut tärkeä osa koko tätä metsäpolitiikkaa, ilmastopolitiikkaa.

Tähän konferenssin järjestämiseen. Itse asiassa olen kutsumassa koolle joulukuussa, muistaakseni 10. päivä, tiedeyhteisön ja myöskin yritysten toimijat keskustelemaan ilmastomuutokseen liittyvästä osaamisesta ja teknologian kehittämisestä ja sen vientimahdollisuuksista ja myöskin siitä, millä tavalla saamme sen näiden keskustelujen agendalle maailmalla. Eli tämmöinen konferenssi on tulossa, mihin viittaatte, ja haluan sinne kaiken tuoreimman tiedon myöskin mukaan. [Pertti Salolainen: Nimitättekö paneelin?]

16.50 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole koskaan muulloin ollut elämässäni sellaisessa tilanteessa kuin Durbanin ilmastoneuvotteluissa aamuyöllä 2011 Etelä-Afrikassa, kun EU:n puheenjohtajamaan Puolan ministeri tuli minulta kysymään, että nyt kun olemme sovussa kaikki muut, onko Suomi valmis hyväksymään tämän sovun, sillä me ymmärrämme, että tämä meni yli sen rajan, mikä teillä oli huolena. Siinä kohtaa totesin, että totta kai Suomi on tämän valmis hyväksymään. Ja tästä teidän oma puolueenne, keskusta, on täällä pitänyt vuosikausia meteliä, että se oli virhe. [Timo Kalli: Pitää jatkossakin!] Teidän oma puolueenne on vastustanut sitä tiekarttaa, jolla päästiin Pariisiin ilmastopuoleen. Ja miksi? Koska siinä sovittiin, että kun metsä katoaa, metsän pinta-alan pienenemistä ei voi loputtomasti korvata hiilinieluilla, niiden lisäämisellä, vaan metsän pinta-alastakin on pidettävä huolta. Ja nyt te, pääministeri, täällä sanotte, että metsää voisi istuttaa, kun aikaisemmin teidän puolueelle se oli kynnyskysymys, jopa tälle sopimuksen hyväksymiselle. Eli, arvoisa pääministeri, Suomen metsäpolitiikka on ollut pahasti pielessä pitkään. Sen pitää olla ympäristöllisesti kestävä, [Välihuutoja] ilmastollisesti kestävä, [Puhemies: Kysymys!] ja pyöreää pöytää tarvitaan tähän. Oletteko valmiita harkitsemaan uudestaan hallituksen ylisuuria jättihakkuuta, [Naurua] niin että metsäpolitiikka on kestävä — hallituksen ajamia, metsäteollisuuden [Puhemies koputtaa] to-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

teuttamia, siis hallituksen suunnittelemaa, metsäteollisuuden toteuttamia [Puhemies: Kysymys!] jättihakkuista?

16.52 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelimme aikaisemmin siitä, katsommeko taaksepäin vai eteenpäin. Emmeköhän me kaikki nyt katso eteenpäin tässä salissa [Välihuutoja vasemmalta]. Ja olen myöskin pyytänyt kaikki eduskuntaryhmät keskusteluun, kaksi edustajaa per eduskuntaryhmä, tuonne Kesärantaan, ja käymme siellä hyvin avoimen ja puhtaalta pöydältä asiantuntijoiden johtamana keskustelun siitä, miten kansallista ilmastopolitiikkaa tulisi suunnata. Minä uskon, että tasapaino löytyy sillä tavalla, että tämä suomalainen kestävä metsänhoito, hiilinielujen kasvattaminen ja myöskin edustaja Salolaisen esiin nostama monimuotoisuus ja biodiversiteetti pystytään yhtä aikaa Suomessa toteuttamaan — ja viemään sitä osaamista myöskin maailmalle. Meillä on myöskin vietävää maailmalle, ihan hiilikaappauksesta lähtien, ja pystymme tekemään erilaisia [Puhemies koputtaa] tuotteita ilman hiilidioksidista. Eli meillä on [Puhemies: Aika!] paljon annettavaa. Olemme kokoamme suurempi toimija tässä maailmalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys pienituloisten toimeentulosta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 157/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Täällä on vielä neljällä ryhmällä pääkysymykset. Otetaan ne tähän kysymys-vastaus-periaatteella. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.53 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Hyvää Vanhustenviikkoa! Te olette hallituksessa muistaneet tällä viikolla eläkeläisiä ja pienituloisia ihmisiä varsin ikävillä uutisilla. Te ohitatte jälleen lainsäädännön, jolla turvataan indeksikorotukset minimitoimeentuloon. Te heikennätte jälleen pienituloisten ostovoimaa. Tällä hallituskaudella te olette vaikeuttaneet pienituloisten suomalaisten toimeentuloa tavalla, jota yksikään hallitus ei ole tehnyt ennen teitä. Ei edes 90-luvun lamavuosina indeksiin kajottu tällä tavoin. [Eero Heinäluoma: Ei edes Esko Aho!] Arvoisa ministeri, kysynkin teiltä: mikä oikeuttaa teidät leikkaamaan ihmisten perusturvasta, vaikka talous- ja työllisyystilanne on aivan toinen kuin silloin, kun te aloititte tämän kauden ministerinä?

16.54 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös omasta ja hallituksen puolesta hyvää Vanhustenviikkoa. Täällä oli eilen pitkä ja hyvä keskustelu siitä, että indeksijääditys ollaan tekemässä myös tämän vuoden budjetissa. Se on tehty kehyspäätöksen mukaisesti, mikä hallituksessa on sovittu. [Paa-vo Arhinmäki: Vastustitteko sitä?] Siitä olen kuitenkin eri mieltä, että tämä hallitus ei olisi myöskin pienituloisia muistanut: omaishoitajien vapaapäiviin on resursoitu, perhehoitajien palkkiot ovat nousseet, takuueläkettä on nostettu, verotusta on kevennetty, Yle-vero on

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

poistunut kaikista pienituloisimmilta, solidaarisuusvero on edelleen pidetty voimassa, [Ben Zyskowicz: Ei se koske pienituloisia!] toimeentulotuen indeksisidonnaisuus on säilytetty, ja autovero laskee. Myös muita verohelpotuksia on toteutettu. Sotiemme veteraaneille on kohdennettu yhteensä 40 miljoonan euron panostukset. Palveluja laajennetaan: veljet samalle viivalle. [Puhemies koputtaa] Perustulokokeilu on toteutettu ja Lex Lindström toteutettu tällä kaudella kaksi kertaa.

Puhemies Paula Risikko: Tuossa äsken sanoin, että otetaan kysymys—vastaus-periaatteella, [Paavo Arhinmäki: Mitä jos ei vastata kysymykseen?] mutta otetaan edustaja Pekoselta vielä lisäkysymys. Sitten mennään vielä nämä muut ryhmät läpi.

16.55 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri Mattila, te olette tehnyt varsin suuren numeron takuueläkkeen ja sairauspäivärahan minimien korotuksesta. Nämä ovat kyllä hyviä uudistuksia, mutta suuruudeltaan ne ovat kuitenkin vain kymmenesosa teidän indeksileikkauksistanne — kymmenesosa! [Paavo Arhinmäki: Kymmenesosa!] Ensin otatte 300 miljoonaa, sitten annatte takaisin 30 miljoonaa ja paukuttelette täällä henkseleitänne. Näin Vanhustenviikolla on syytä huomauttaa, että te olette vieneet kansaneläkkeestä 25 euroa kuukaudessa. Teidän oma selvityksenne kertoo, että aiemmat budjettinne ovat kasvattaneet vanhuusköyhyyttä lähemmäs 20 000 ihmisellä, ja tätä isoa kuvaa eivät kyllä enää mitkään pienet toimet korjaa. Mitä te ajattelitte, ministeri Mattila, tehdä, jotta jokaisen vanhuksen toimeentulo voidaan turvata?

16.56 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanhuspalvelut ovat kokonaisuus, ja perusturva koostuu myös peruspalveluista etuusjärjestelmän lisäksi, ja siitä vastaa ministeri Saarikko. Minusta 30 miljoonaa euroa ei ole vähän, mitä on panostettu tässä viimeisessä budjettiriihessä, [Paavo Arhinmäki: 300 miljoonaan verrattuna!] ottaen huomioon, että myöskin pienituloisten sairauspäivärahan 55 päivän omavastuu on poistettu ja lääkekattoa ollaan laskemassa. Tämä hallitus on joutunut pitämään huolta myös julkisen rahoituksen kestävydestä, [Paavo Arhinmäki: Puolentoista miljardin veronalennukset!] ja sinänsä meidän on pidettävä huolta siitä, että järjestelmä pystyy jatkossakin vastaamaan perusturvasta, niin etuuksista kuin peruspalveluista, mikä myös on tämän hallituksen tehtävä. Siitä ja myös tästä kestävydestä on kannettu huolta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys tyttöjen oikeuksien toteutumisesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 158/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kolmen ryhmän pääkysymykset: edustajat Tanus, Paloniemi ja Torvinen. — Edustaja Tanus.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Keskustelu

16.57 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään vietetään kansainvälistä tyttöjen oikeuksien päivää, ja tärkeästä syystä. Tytöt ovat suuri voimavara, jonka avulla yhteiskunnat menestyvät ja kestävät. Kylmä realiteetti on kuitenkin se, että lähestymme 2020-lukua emmekä ole pystyneet turvaamaan globaalisti tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia. Niin kauan kuin sukupuolten lähtökohtien tasa-arvo ei ole turvattu ja tyttöjen asemaa ei ole vahvistettu yhteiskunnan eri tasoilla, mikään yhteiskunnallinen kehitys ei ole kestävällä pohjalla.

Kansantaloudet menestyvät paremmin, kun tytöt ja naiset ovat mukana täysivaltaisina yhteiskunnan rakentajina. Suomen kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä ohjaa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma. Kuitenkin hallituksen tekemät kehitysmäärärahaleikkaukset ovat ikävällä tavalla näkyneet suoraan kentällä. Kysynkin pääministeri Sipilältä: miten Suomen tavoite vahvistaa tyttöjen oikeuksia, oikeutta kouluttautua ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan toteutuu Suomessa ja globaalisti?

16.59 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen ja naisten oikeudet, niin kuin aikaisemmassa puheenvuorossani kerroin, ovat Suomen kehityspolitiikan kärjessä, ja kaikissa keskusteluissa otamme asian esille. Tämä näkyy myös siinä, miten suuntaamme niitä kehitysyhteistyömäärärahoja, käytämme niitä. Se on aivan keskiössä. Sen lisäksi meillä on hyvin pitkällä niin sanotun Agenda 2030:n toimeenpano, mikä näkyy nyt tuolla pöydillä olevassa budjettikirjassakin. Siinä on ministeriöittäin arvioitu sen toteutumista. Ja tästä keskustelimme viimeksi Espanjassa kollegani kanssa viime viikon torstaina. Keskustelimme esimerkiksi siitä, mitä voisimme yhdessä tehdä naisiin kohdistuvan perheväkivallan pienentämiseksi Euroopan unionin alueella, ja mietimme tässä yhteistä avausta ja aloitetta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys lasten ja perheiden palvelujen kehittämisestä (Aila Paloniemi kesk)

Suullinen kysymys SKT 159/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten keskustan eduskuntaryhmän pääkysymys. Edustaja Paloniemi.

Keskustelu

17.00 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomessa arviolta joka neljäs alaikäinen lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Nämä lapset jäävät usein yksin mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvän häpeän vuoksi. Vaikeneminen, perheen ongelmien peitteleminen ja yksinäisyyden kokemukset lisäävät lapsiomaisten syrjäytymisriskiä erittäin paljon. Haluaisin tietää ja kysyä hallitukselta: huomataanko alaikäisten lasten hätä, ja miten siihen voitaisiin vastata?

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

17.00 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko ei ole täällä paikalla peruspalveluista ja perheistä ja myöskin lasten ja nuorten asioista vastaamassa. Varmasti toivoisinkin, että tälle keskustelulle olisi sijaa seuraavalla kyselytunnilla tai jossain muussa hetkessä.

Mitä tulee lasten ja perheiden palveluihin ja alaikäisten lasten asioiden hyvään hoitamiseen, niin siinä tarvitaan kyllä eri sektoreiden välistä yhteistyötä. Tällä hallituskaudella on esimerkiksi viety eteenpäin lasten ja perheiden palveluiden muutosohjelmaa, jossa ovat mukana niin sosiaali- ja terveydenhuolto kuin sitten sivistyssektorikin. Pyritään esimerkiksi tiivistämään vaikkapa neuvoloiden ja päiväkotien yhteyttä ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ja koulujen yhteyttä ja rakentamaan myöskin toimivat asiakasketjut ihan lastensuojeluun saakka silloin, kun kysymys on todellisista hätätilanteista.

Tänä aamuna minulla oli mahdollisuus Lastensuojelun Keskusliitossa näistä asioista viimeksi keskustella, ja siellä [Puhemies koputtaa] on erittäin paljon ajatuksia siitä, miten tätä tällä kaudella [Puhemies: Aika!] aloitettua Lape-hanketta voitaisiin viedä kestävästi eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys EU-passien kaupankäynnistä (Matti Torvinen sin)

Suullinen kysymys SKT 160/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä sininen eduskuntaryhmä, edustaja Torvinen.

Keskustelu

17.02 Matti Torvinen sin: Arvoisa puhemies! Viimeisten 10 vuoden aikana keskustelunaiheeksi ovat nousseet kultaiset passit. Erityisesti sen jälkeen, kun Venäjä ryösti Krimin itselleen, on kultaisten passien määrä lisääntynyt Euroopassa. Erityisesti nyt viimeisen vuoden aikana täällä Suomessa on havaittu muun muassa tuolla Turun saaristossa tehdyn operaation jälkeen, että siellä eräs pääepäillyistä oli tällaisen kultaisten passin haltija. Hän ei ollut Maltan kansalainen, mutta hänellä oli Maltan kansalaisuus. Nyt on havaittu, että näitä passeja myydään muun muassa Maltalla noin 700 000—800 000 euron arvosta. Myös muut EU-maat myyvät näitä kultaisia passeja. Juuri julkistetun tutkimuksen mukaan viimeisten 10 vuoden aikana 6 000 tuollaista kultaista passia on myyty tänne erilaisille itäblokin alueilta tulleille henkilöille. Mitä, pääministeri, Suomi voi tehdä ja kykenee tekemään tällaisen kaupankäynnin estämiseksi, koska se tuo mahdollisia lieveilmiöitä, rahanpesua, niin kuin olemme nähneet Danske Bankin 400 miljoonan euron osalta?

17.03 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on kansallisessa päätösvallassa oleva asia, kun puhutaan kansalaisuuksien myöntämisestä. Se on totta, että noin kymmenessä maassa viisumi myönnetään sillä perusteella, oletko sijoittanut tähän maahan esimerkiksi tuon mainitsemanne 800 000 euroa.

Euroopan parlamentti on nostanut esiin tämän keskusteluun viimeksi viime kesänä. Kysymys on kansallisessa päätösvallassa olevasta asiasta, ja kun, edustaja, kysyitte, mitä me

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

voimme tehdä asialle, niin meillä on nyt tällä hetkellä menossa Suomen puheenjohtajuuskauden kierros, jossa tapaamme kollegoitamme, ja näiden 10 maan kohdalla voimme ottaa tämän vakavaan keskusteluun ja tuoda huolenaiheemme myöskin liittyen tähän Turun tapaukseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Perintö- ja lahjaverosta luopuminen

Kansalaisaloite KAA 6/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.04 **Stefan Wallin r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Göran Perssonin sosiaalidemokraattinen hallitus teki sen Ruotsissa vuonna 2004. Norjan hallitus teki sen 10 vuotta myöhemmin. Nyt meillä täällä Suomen eduskunnassa on käsittelyssä yli 50 000 nimeä kerännyt kansalaisaloite, jossa toivotaan Suomenkin seuraavan naapurimaidensa esimerkkiä poistamalla perintö- ja lahjaverot kokonaan. On syytä kiittää aloitteen tekijöitä, joista ainakin joku taitaa istua lehtereillä. Tack till eldsjälarna bakom detta initiativ.

Sanottakoon heti kärkeen, että perintö- ja lahjaverot ovat valtiolle merkittävä tulolähde. Tänä vuonna sen arvellaan tuottavan noin 720 miljoonaa euroa. Sanottakoon sekin — ja se toimikoon ehkä samalla tunnustuksena — että Sipilän hallitus on keventänyt perintö- ja lahjaverot tällä vaalikaudella. Silti tämä vero on edelleen olemassa. Ja samalla kysymys kuuluu, minkä signaalin yhteiskunta haluaa lähettää pitämällä perintö- ja lahjaveron hengissä. Monet kansalaiset, varsinkin ihan tavalliset keskiluokkaan kuuluvat palkansaajat, kysyvät usein vaikkapa kuolinpesää jaettaessa, eikö veroja ole jo maksettu ihan riittävästi siitä aikanaan kovalla palkkatyöllä hankitusta kerrostalokaksiosta tai pienestä kesämökistä, josta sitten joutuu ehkä surutyön kylkiäisenä maksamaan vielä perintöveron. [Eero Heinäluoma: Tai pienestä eläkkeestä!]

Ärade talman! Femton EU-länder, bland dem Sverige, har redan avskaffat arvs- och gåvoskatten som dels upplevs som en orättvis skatt och dels som en sådan som bromsar eller direkt omöjliggör lyckade generationsväxlingar i företag. Det är sådana vi behöver nu om någonsin om vi vill hålla hjulen i gång, öka tillväxten, skapa sysselsättning i våra familjeföretag, som så gärna får stanna kvar i blåvita händer hellre än att de säljs utomlands eller läggs ner, bland annat på grund av arvs- och gåvoskatten.

Det stämmer att arvs- och gåvoskatten har sänkts den här valperioden, och tack till regeringen för det. Det stämmer också att skatten inbringar stora och välbehövliga inkomster till staten. Så att bara vilja avskaffa arvs- och gåvoskatten utan att ha ett realistiskt alterna-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

tiv för hur skattebortfallet ska kompenseras, det vore naturligtvis populistiskt, alltså ansvarslöst, och så tänker inte SFP.

Vi vill därför agera stegvis och inledningsvis avskaffa skatten i generationsväxlingar, och det här har vi också föreslagit i årets skuggbudget, och kommer att göra det på nytt i den kommande. På sikt bör vi avskaffa arvs- och gåvoskatten helt och hållet, och då ersätta den med en skatt på överlåtelsevinster som man gjorde i Sverige. Då betalas skatten först då den ärvda egendomen realiserar. Några nya skattefrälsen har vi alltså inte råd med. Däremot måste vi portionera ut skatteuppbörden på tidsaxeln så att beskattningen främjar och inte kväver det som kunde vara mer tillväxt i samhället.

Arvoisa puhemies! Ruotsi siis poisti Göran Perssonin sosiaalidemokraattisen hallituksen aikana kokonaan perintö- ja lahjaveron vuoden 2004 lopussa. Tämä kertonee samalla siitä, että itse asia ei ole ideologinen, vaan kyse on järkevästä talouspolitiikasta ilman puoluepoliittisia silmälappuja. Alun perin perintö- ja lahjaverotusta pyrittiin Ruotsissa vain yksinkertaistamaan, mutta prosessin aikana kyseisestä verosta päätettiin luopua kokonaan. Perusteluina veron poistamiselle olivat muun muassa perheyriyten sukupolvenvaihdot, asuntojen korkea verotusarvo ja verosuunnittelun mahdollisuus. Kuulostaako tutulta?

Pitkällä aikavälillä on Suomessakin perusteltua, että perintö- ja lahjaverotus korvataan kokonaan luovutusvoittoverolla. Ensimmäinen askel on nyt poistaa vero yritysten ja maatiloiden sukupolvenvaihdoksissa, mitä RKP on myös esittänyt vaihtoehtobudjetissaan. [Eero Heinäluoma: Onko 2 prosenttia liikaa?] Uudet työpaikat Suomessa syntyvät etenkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Monet niistä ovat perheyriyksiä, joissa sujuva sukupolvenvaihdos on edellytys liiketoiminnan jatkumiselle. [Sirpa Paatero: Niille tulee niin paljon helpotuksia, että!] Onnistunut sukupolvenvaihdos on siten myös työllisyyskysymys, jonka suurimpia haasteita on juuri verotus.

Vuonna 2015 toimitetussa perintö- ja lahjaverotuksessa sukupolvenvaihdoshuojennusta sovellettiin runsaan 400 perinnön- ja runsaan 3 600 lahjansaajan verotuksessa. Verohuojennuksen yhteismäärä oli 141 miljoonaa euroa. Hallitus on siis tämän kauden aikana — ja kiitos siitä — edistänyt sukupolvenvaihdoksia yrityksissä ja maataloilla keventämällä verotusta ensimmäisen veroluokan lahjaverosteikossa.

Mekin RKP:ssa uskomme, että yritystoimintaan sidotun varallisuuden siirtyminen ajoissa nuorempaan ja useimmiten aktiivisempaan omistukseen loisi uusia työpaikkoja ja verotuloja enemmän kuin mitä valtion kassaan nyt tämän nykyisen veromuodon kautta kertyy varoja. RKP:n esitys, että poistettaisiin perintö- ja lahjaverot yritysten ja maatiloiden sukupolvenvaihdoksissa, [Timo Heinonen: Miksei kaikilta?] vähentäisi toki valtion verotuloja arviolta 74 miljoonaa euroa, mutta tämä tulee kuitenkin taatusti takaisin jopa vieläkin suurempana onnistuneiden sukupolvenvaihdosten, työllisyyden ja muun toimeliaisuuden kautta.

Talman! De nya arbetsplatserna i Finland skapas framför allt i de små och medelstora företagen. Många av dem är familjeföretag där en smidig generationsväxling är en förutsättning för att affärsverksamheten ska fortsätta. En lyckad generationsväxling är således också en sysselsättningsfråga. Därför föreslår svenska riksdagsgruppen att vi som ett första steg underlättar generationsväxlingar för företagare genom att ta bort arvs- och gåvobeskattningen för generationsväxlingar i företag och gårdbruksheter. Det beräknas visserligen minska statens skatteinkomster med 74 miljoner euro, men det är en summa som ga-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

ranterat antagligen med råge kommer tillbaka, tack vare dynamiska effekter, aktivitet och sysselsättning som lyckade generationsväxlingar skapar. [Ville Niinistön välihuuto]

Ärade talman! Må Göran Perssons väg också i det här fallet vara Finlands.

17.11 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille, että päästään keskustelemaan perintöverotuksesta. Tuntuu välillä, että perintöoikeudellisia uudistuksia, varsinkin monien pykälien osalta, ei saada eteenpäin. Mutta nyt me pääsemme puhumaan perintöverotuksesta.

Olen itse ollut perintöjen kanssa tekemisissä ammattini vuoksi hyvin pitkään. Vuonna 99 sain gradun valmiiksi, tein sen perhe- ja perintöoikeudesta, ja siitä lähtien olen näiden asioiden kanssa työskennellyt. Viimeksi maistraatissa noin kymmenen vuotta tarkistin perinnönjakoa, joihin liittyi alaikäisiä ja edunvalvonnassa olevia henkilöitä. Todella usein tuli eteen se tilanne, että lapsille tai leskelle tuli veroja maksettavaksi ja oli todella taloudellisia vaikeuksia maksaa niitä, erityisesti juuri silloin kun omaisuutena oli pelkkä asunto. Pitäisikö se asunto alta myydä, jotta saisi verot maksettua, vai ottaa pankkilaina, luopua perinnöstä, [Kari Kulmala: Ei perintöä ole pakko ottaa vastaan!] mitä tulisi tehdä?

Runsaasti olette saaneet tähän allekirjoituksia, ja se on hieno asia.

Kaivoin vuodelta 2017 Veronmaksajain Keskusliiton koulutusmateriaalia. Luennoitsijana oli verojuristi, johtava lakimies Juha Koponen. Täällä on mielenkiintoista tietoa. Julkisuudessa aina puhutaan siitä, että tämä kohdistuu varakkaille ja tästä syystä on sitten haluttu rokottaa kaikkia. Tässä on tätä luentomateriaalia ja taulukko, jonka Veronmaksajain Keskusliitto on tehnyt, ja yllätys yllätys, ei tämä kohdistu pääsääntöisesti varakkaille. Toki hekin veroja maksavat, mutta verojärjestelmän ominaispiirteisiin kuuluu Veronmaksajain Keskusliiton mukaan se, että niin sanottu keskiluokka maksaa pääosan veroista ja veroa joutuu maksamaan jo suhteellisen pienistä perinnöistä ja progressio on jyrkkä. Tästä taulukosta näkee, että 94 prosenttia perinnön saajista kuuluu tähän luokkaan, jossa perintöosuuden arvo on korkeintaan 200 000. Jos me nyt mietimme vaikka 400 000 euron omakotitaloa, josta tulee lesken asumissuojavähennystä, niin tähän on aivan tavanomaisen omakotitalon perillisen perintöosuus. Nämäkö ovat nyt niitä rikkaita ihmisiä? Ymmärrän erittäin hyvin tämän.

Oikeastaan odotan todella mielenkiinnolla: Olin tuossa jokin aika sitten sosiaalidemokraattisen puolueen ilmeisesti veroyksikön tai vero-osaston, mikä lienee, tilaisuudessa, ja heidän puolueensa edusti heidän perintöveropolitiikkaansa, ja silloin ainakin julkisuudessa Timo Harakka sanoi seuraavaa: ”Perintö- ja lahjavero on markkinatalouden paras vero. Se ei kohdistu työhön vaan ansaitsemattomaan tuloon. [Antti Kurvinen: Paksua!] Se on oikeudenmukainen ja taloutta tehostava vero. Siksi lähes kaikki talouden ja verotuksen asiantuntijat kannattavat kohtuullisia perintö- ja lahjaveroja.” [Ville Niinistö: Ihan totta!] Mutta hän ei ole perehtynyt suinkaan siihen, keneen tämä kohdistuu. Jos ajatellaan pelkkää rahan keräämistä tai ollaan kateellisia, niin hyvä, näin varmaan onkin. Silloin sitä kannattaa varmasti kerätä. Mutta onko tosiaan oikeudenmukaista, että henkilö, joka jää leskenä asumaan omakotitaloon, maksaa veroja yhdessä tienatusta omaisuudesta tai leski pitää hallussaan esimerkiksi asuntoa, taloa, ja lapset maksavat siitä perintöveroa, vaikka 20 vuoteen eivät saisi euroakaan omaan omistukseensa, koska sen päällä on lesken lakisääteinen asumisoikeus perintökaaren 3 luvun 1 a §:n mukaisesti? Sitä ei murra mikään. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa] Enkä oikein ymmärrä, minkä takia edustaja Harakka, joka nyt tuolla vaatii puheenvuoroa, puhuu myös siitä, että sosiaalidemokraatit eivät halua

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

sääty-yhteiskuntaa. Onko se sääty-yhteiskunta, jos pidät omakotitalon ja jäät siihen asumaan, ja ne kaksi lasta käyvät sinua välillä katsomassa? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!] Täytyy sanoa, että sosiaalidemokraatit rakastavat veroja. [Timo Heinonen: He rakastavat veroja!] Kun heidän galluplukunsa nousevat, niin tämä tulee olemaan sitten ensi hallituskauden politiikkaa, jos he ovat pääministeripuolue. Verot tulevat nousemaan ja perintöverot aivan varmasti.

Tästä syystä perussuomalaisten eduskuntaryhmä tulee tekemään lakialoitteen tähän vaihtoehtobudjettitilanteeseen, ja me haluamme nyt ensimmäisessä vaiheessa poistaa tämän ongelman, mikä tulee leskille ja lapsille. Me teemme sellaisen muutoksen perintö- ja lahjaverolakiin, [Timo Heinonen: Miksette kannata tätä esitystä?] että jos omaisuus tulee henkilön omistukseen ja vapaaseen hallintaan myöhemmin eli silloin, kun lesken hallinto-oikeus lakkaa, niin perintöverovelvollisuus alkaa vasta silloin. Nythän se alkaa jo perittävän kuollessa, ja verovelvollisuus laukeaa. Mutta tämän pykälämuutoksen mukaisesti lesken asunto jää aina rauhaan siten, että sitä ei oteta huomioon perintöosuutta laskettaessa.

Haluamme myös poistaa sen epäkohdan, joka on leskellä silloin, kun leski perii. Elikkä kun leski perii puolisonsa, ei ole lapsia eikä ole tehty testamenttia, niin leski maksaa vaikkapa siitä yhteisestä omakotitalosta, siitä puolikkaasta, veroa. Vaikka siitä vähennettäisiin se 90 000, niin hyvinkin tavanomaisissa omakotitaloissa tai asunto-osakkeissa Helsingissä niistä tulee mittava vero maksettavaksi. Täytyy muistaa — erityisesti sosiaalidemokraatteja haluan muistuttaa — että moni asunto on ostettu 20—30 vuotta sitten ja se on ollut erittäin halpa, ja verotushan tapahtuu käypään arvoon ja sieltä voi tulla monen kymmenentuhannen euron verot maksettavaksi. Nyt on sitten mielenkiintoista kuulla, onko tämä sosiaalidemokraattien mielestä sääty-yhteiskunta.

Puhemies Paula Risikko: Käydään jonkin aikaa debattia.

17.18 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä vetää nöyräksi. Ymmärrän sen, että perintövero on aihe, jossa järkevä talouspoliittinen argumentaatio on vaikeaa, ja on vaikea perustella sitä aivan oikeaa sitaattia siitä, miksi perintövero on oikeudenmukainen ja markkinatalouden paras vero: tämä kansalaisaloite itsessään todistaa sen, että samalla kun suurin osa taloustieteilijöistä pitää sitä järkevänä ja parhaana mahdollisena verona, joka vähiten haittaa talouden toimintaa, se on samaan aikaan myös vihatuin vero, ja siksi on vaikea nousta näitten yksittäistapausten yläpuolelle.

Totean vain, että edustaja Meren ehdottama parannus omaisten asemaan on tässä aivan paikallaan. Nämä kaikki yksittäiset heikkoudet, joita jokaiseen lakiin jää, ovat helposti korjattavissa. Se vielä sanottakoon, [Puhemies: Aika!] että hallitus, jossa hänen puolueensa oli edustettuna, muutti perintöveroa niin, että nuo äsken mainitut luvut eivät enää pidä paikkaansa.

17.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyisen perintöveron aikana monet perilliset joutuvat usein myymään jopa oman kotinsa maksaakseen perintönsä, ja niin kuin tässä on tullut esille, myös monet perheyrytykset ovat vaikeuksissa tässä tilanteessa. Suomalaisista perinnöistä itse asiassa 75 prosenttia on asuntovarallisuutta, ja perintövero, josta nyt tässä hyvässä kansalaisaloitteessa esitetään luovuttavaksi, on menneiden aikojen vero. Se on sitä perusperiaatteensa mukaan mutta myös kansainvälisestikin arvioituna.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Jos siirtyisimme Ruotsin veromalliin, niin itse asiassa pääsisimme aika lähelle samanaista verotuottoa tai tulevaisuudessa jopa suurempiin verotuottoihin, ja se olisi ajatukseltaan paljon reilumpi, sillä silloin verot maksettaisiin vasta siinä vaiheessa, kun asuntoja lähdetään myymään, eli siinä tilanteessa, kun ihmiselle aidosti sitä varallisuutta tulee. PTT on arvioinut, että valtaosa suomalaisista [Puhemies koputtaa] hyötyisi perintöveron poistosta.

17.21 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! RKP on tosiaankin ehdottanut, että sukupolvenvaihdosten kohdalla perintövero poistettaisiin ja korvattaisiin nimenomaan Ruotsin mallin mukaisella käytännöllä. Kyse on silloin perheyriyten sukupolvenvaihdosten helpottamisesta, eli helpotetaan yritysten tilannetta siinä tilanteessa, kun ne ovat haavoittuvaisimmillaan, eli silloin, kun tehdään johdossa muutoksia, omistussuhteissa muutoksia, silloin kun pitkäjänteistä yritystoimintaa yritetään siirtää seuraaville polville. On varmasti yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, että siinä tilanteessa ei heikennetä yrityksen rahoitusasemaa. [Eero Suutari: Se on juuri näin!]

17.22 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi kivaa vastustaa veroja ylipäättään. Harva haluaa maksaa mitään yksittäistä veroa, ja jos lähdetään yksi kerrallaan katsomaan kaikkia veroja, mitä on kiva vastustaa, ei jää paljon veroja jäljelle ollenkaan. Sitten pitää kuitenkin rahoittaa koulut, päiväkodit, terveyskeskukset ja hyvinvointivaltio. [Timo Heinonen: On vaihtoehtoja!]

Perintöverossa on kysymys kuitenkin verosta, joka taloustieteilijöiden mielestä vahvasti kohdistuu sellaiseen varallisuuteen, joka on niin sanottua laiskaa rahaa. Elikkä on parempi verottaa vähemmän työntekeä ja tuottavia asioita, sellaisia, joilla luodaan hyvinvointia ja luodaan uutta rahaa, jotta suomalainen yhteiskunta pärjää. Sitten jos perintö- ja varallisuusverot poistettaisiin kokonaan, ylisukupolvelinen varallisuus pitkällä aikavälillä taloustieteilijöiden mielestä johtaa vahvasti varallisuuden keskittymiseen vain muutamien harvoihin käsiin, ja markkinatalous silloin toimisi huonommin. On markkinatalouden etu, että on jonkinlainen perintövero, mutta sen pitää olla kohtuullinen ja siinä pitää olla pitkät maksuajat erityisesti näille keskituloisille perinnönsaajille, jotka perivät näitä omakotitaloja. Joustoja pitää olla, mutta kokonaan tästä veroluokasta ei pitäisi luopua.

17.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä pidän hie-man erikoisena, että eilen täällä salissa kokoomuslaiset puolustivat työttömyysturvan puskureiden käyttöä noususuhdanteessa työttömyysvakuutusmaksujen alentamiseen, ja nyt ollaan kannattamassa perintö- ja lahjaveron poistoa kokonaan siitä huolimatta, että taloustieteilijöiden keskuudessa se nähdään varsin oikeudenmukaisena verona eli hyvänä tapana huolehtia progressiivisuudesta ja siitä, että varallisuuserot eivät yhteiskunnassa liikaa kasva, sekä sellaisena verona, joka suhteellisen vähän haittaa mitään markkinoilla tapahtuvaa toimintaa, niin kuin tässä on aikaisemmissa puheenvuoroissa käynyt ilmi.

Eli mistään taloustieteellisesti perustelluista linjauksista tässä ei ole kyse, vaan pikemminkin ideologiasta, jossa kokoomuslaiset tietenkin haluavat päästä eroon sellaisista veroista, jotka ovat tehokkaita varallisuuserojen kasvuun puuttumiseksi. Merkilläpantavaa on myöskin, miten perussuomalaiset sitten tässä keskustelussa liittoutuvat suoraan kokoomuksen viereen haukkumalla sosiaalidemokraatteja ja muita vasemmistopuolueita.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

17.24 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, kiitos näille aloitteen tekijöille.

Kyllä perintöverosta, suoraan Anderssonille voidaan vastata, on syytäkin päästä pois, ja omaisten ja lesken ja lapsien asemaa — eli tämän keskiluokan, laajan keskiluokan, veroa maksavan keskiluokan asemaa — on parannettava. Kerran maksettua veroa ei tule maksaa enää toista kertaa. [Timo Harakka: Koko ajan maksetaan!] Ja tilanne on kohtuuton etenkin silloin, jos perijä joutuu vielä myymään tätä perintöään.

Eli edustaja Meren tekemät parannusehdotukset tuossa ovat erittäin kannatettavia, toisin kuin se, mitä täältä on muutamilta muilta puolueilta julkisuudessa ja tässä salissakin on kuultu leskien ja raskautettujen kurittamisesta.

17.25 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sijoittuminen eurooppalaiseen keskikastiin perintö- ja lahjaverotuksessa on myytti. Todellisuudessa noin neljä viidestä EU-maasta verottaa sukupolvenvaihdoksia Suomea lievemmin. Suomea kireämpää veroa maksetaan ainoastaan muutamassa maassa. Siksi tämä aloite on erittäin tärkeä, ja kiitos aloitteen tekijöille.

Suomessa on toden totta nähty tilanteita, joissa kasvavilla ja taloutensa hyvin hoitaneilla yrityksillä ei ole taloudellisia edellytyksiä toteuttaa tätä sukupolvenvaihdosta. Mielestäni se ei ole oikein, että tällaiset kasvavat yritykset voivat joutua tällaisiin tilanteisiin. On selvää, että Suomessa on jollain aikavälillä, mieluummin nopeasti kuin hitaasti, ryhdyttävä valmistelevaan Ruotsin tai Saksan kaltaista järjestelmää, jossa veroa ei perittäisi omaisuuden siirtyessä vaan sitä myytäessä.

17.26 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite on hyvä tavoitteiltaan siinä kohdin, että perintö- ja lahjaveroon pitäisi tehdä vielä isompia muutoksia sen osalta, että etenkin yritysten sukupolvenvaihdoksiin saataisiin kannustusta valtion puolelta. Olen nähnyt läheltä todellisia tilanteita, joissa ihmiset joutuvat ottamaan lainaa verojen maksamiseksi jatkajien osalta. Voiko tämä olla oikeudenmukaista, kysyn niiltä, jotka vastustavat perintö- ja lahjaverotuksen muuttamista. Toki tällä kaudella on kevennetty perintö- ja lahjaverotusta vuoden 2016 alusta veroasteikkojen kaikissa portaissa. Kevennyksiä painotettiin yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Samalla muun muassa verotuksen puoliso- ja alaikäisyysvähennystä korotettiin.

Arvoisa puhemies! On selkeästi nähtävissä, että me tarvitsemme yrityksiin paljon jatkajia ja on vaikeuksia löytää näitä jatkajia, ja tällaiset taloudelliset seuraamukset, joita tulee, eivät kyllä houkuttele yritysten jatkajia. Kannatan lämpimästi, että verotukseenkin tulisi muutoksia [Puhemies koputtaa] jatkossa.

17.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt herää kysymys, että jos keskustassa ja kokoomuksessa ja muissakin puolueissa on lämmin yksimielisyys tämän perintö- ja lahjaveron poistamisesta, niin miksi ette ole sitä toteuttaneet. Se on teillä kaikilla puolueilla, kokoomuksellakin, pitkän aikavälin tavoitteena, mutta se pitkä aikaväli ei tule koskaan toteutumaan sen tähden, että järkevä talouspolitiikka on tietenkin sitä — ja tästä olemme samaa mieltä — että työn verotusta pitää alentaa. Lisäksi Ruotsin esimerkki on siinä mielessä huono, että siellä annettiin perintöveron rapautua toisin kuin Suomessa. Meillä on laaja pohja perintöveroon, Ruotsissa ei ollut, ja Ruotsissa on nyt voimassa omaisuusvero. Haluatteko te nyt sitten omaisuusveron perintöveron tilalle? Suomen

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

ratkaisu on hyvä. Teemu Lehtinen Veronmaksajain Keskusliitosta on sanonut Ruotsin mallista, että niille, jotka joutuvat realisoimaan perinnön, tulee ankara vero. Jos sen haluaa välttää, omaisuus lukkiutuu eli siitä ei pääse eroon. Suomen malli on hyvä, pidetään siitä kiinni.

17.28 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna valtio sai 909 miljoonaa euroa perintö- ja lahjaveroa. Parikymmentä prosenttia siitä oli lahjaveron osuutta. Se on siis varsin merkittävä, lähes miljardin potti tuloissa, niin että siksin täytyy miettiä, mitä tilalle, jos se poistetaan. Ja kansalaisaloite, josta on sinänsä kiitos annettava, merkitsee kyllä sitä, että tällainen aukko tulee. Jos mennään, niin kuin täällä on esitetty, Ruotsin malliin, niin Ruotsissa todellakin on otettu sitten luovutusvoiton vero erittäin ankaraksi. Se on yli 30 prosenttia, kun nyt esimerkiksi miljoonan arvoisesta perinnöstä Suomessa menee pikkuisen vajaa 15 prosenttia veroa ja jos kerää työtuloa miljoonan, niin maksaa siitä 500 000 veroa. Eli kyllä tässä on monenlaiset kysymykset mukana, ja toivon ja uskon, että valtiovarainvaliokunnan verojaosto paneutuu kaikkiin osiin ja katsoo, mikä on sitten viisasta lyhyellä ja pitemmällä aikavälillä.

17.29 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, meidän täytyy miettiä sitä, mitä sen tilalle otetaan. Mutta jos lasketaan vaihtoehtoja, edustaja Meri piti minun mielestäni hyvän puheen, jossa kohdistettiin tämä oikeaan asiaan. Elikkä tässä ei ole kysymys mistään suurien omaisuuksien siirtämisestä verottomina lapsille vaan nimenomaan keskituloisten siirroista. No, esimerkiksi asuntojen myyntivoittojen verottomuuden menetykset ovat toista miljardia vuodessa. Verrattuna siihen tämä ei ole kovin suuri kysymys. Ja Ruotsissa nimenomaan myyntivoittoveron kautta saadaan enemmän tuloja kuin perintöverosta. En esitä sitä, että se kerralla poistetaan, mutta on käytävä tämä keskustelu, mitkä ovat ne menetykset, kun joudutaan realisoimaan yritysomaisuutta ja asunto-omaisuuksia ja tällaisia, verrattuna siihen, että sitä ei tarvitsisi tehdä.

17.31 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är ett bra initiativ som vi fått att behandla, och det är alldeles uppenbart att det hos finländarna finns en vilja att komma åt arvsskatten för det handlar om vanliga löntagare, det handlar om vanliga pensionärer. Det handlar om barn som blir utan sina föräldrar i värsta fall och blir satta i en situation där man måste betala en arvsskatt som nog i det sammanhanget kan anses vara oskäligen.

Arvoisa puhemies! Tässä on kyse hyvästä aloitteesta, ja niin kuin edustaja Stefan Wallin nosti esille omassa puheenvuorossaan, RKP:n vaihtoehtobudjetissa jo tälle vuodelle ehdotettiin, että luovuttaisiin sukupolvenvaihdosten perintöverosta juuri sen takia, että tähän maahan tarvitaan yrityksiä, tarvitaan yrittäjiä. Yrityksissä syntyvät ne työpaikat, työpaikat antavat meille verotuloja, ja ne verotulot sitten vahvistavat meidän hyvinvointia.

Tämä on hyvä aloite, ja totta kai se on niin, että me emme pysty yhtä aikaa luopumaan koko perintöverosta, mutta pitkän välin tavoite sen pitäisi olla, ja se pitäisi korvata sitten luovutusvoittoverolla. [Timo Harakka: Kuinka pitkän?]

17.32 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä kuultiin, niin tämä perintö- ja lahjavero tuottaa melkein miljardin tällä hetkellä valtion kassaan, eli

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

kyse on merkittävästä tulonlähteestä ja siis verosta, joka kohdistuu varallisuuteen, ja sitä kautta sen voi nähdä osana meidän varallisuutta ja pääomaverotusta ja sitä kokonaisuutta. Kysymys sitten kuuluu, että jos tämä pitää lakkauttaa ja poistaa kokonaan, niin mihin kokoomuksessa ja perussuomalaisissa sitten siirretään sitä verotuksen painopistettä — kiinteistöveroon, työn verotukseen? Onko joku sellainen veromuoto, jonka kautta näitä vastaavia tuloja halutaan kerätä?

Jos miettii tulevaisuutta — kun tässä mainittiin, että tämä on jonkunlainen menneisyyden vero — niin tällä hetkellä myöskin kansainvälisesti puhutaan siitä, että on tarvetta lisätä varallisuuteen ja pääomiin kohdistuvaa verotusta ja siirtää verotuksen painopistettä sinne suuntaan sekä ympäristölle haitalliseen toimintaan sen sijaan, että verotetaan vaikkapa työntekeä. Eikö tämä ole nimenomaan tällainen tulevaisuuteen katsova esitys ja mene siihen suuntaan, mistä enemmän pitäisi keskustella verotuksen kehittämisen osalta?

17.33 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harvalta suomalaiselta löytyy minkäänlaista ymmärrystä nykyistä perintöverojärjestelmäämme kohtaan. [Timo Heinonen: Harakalta!] Sen vuoksi minä haluan antaa kiitokset tämän kansalaisaloitteen tekijöille. Kansalaisaloitteessa ollaan ehdottomasti oikealla tiellä, ja täällä on itse asiassa useampi kokoomuskollega jo vienyt sanat suustani, muun muassa edustajat Heinonen ja Wallinheimo käyttivät hyvin tyhjentävät puheenvuorot. [Timo Harakka: Minä vuonna te poistatte sen? Minä vuonna?] Myös itse olen ehdottomasti sitä mieltä, että pidemmällä tähtäimellä on oltava tavoitteena perintö- ja lahjaverosta luopuminen, ja muun muassa tämän luovutusvoittoveron selvittäminen on tärkeä asia.

17.34 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on mielenkiintoista, että edustaja Andersson ottaa itseensä siitä, kun arvostelen sosiaalidemokraattien veropolitiikkaa. Mutta ei se mitään. Se on hyvä, että teillä on niin kuin samaistuminen, ehkä teillä on yhdistyminenkin tulossa.

Mutta sanoisin vielä, että ilmeisesti minun puheenvuoroani ei kuunneltu. Minä ehdotin sitä, että lesken elinaikana ja hänen hallinta-aikanaan asuntoa ei oteta verotuksen piiriin ja jos leski perii, niin hänen ei tule maksaa siitä yhdessä maksetusta asunnosta veroa. En ymmärrä, eikö kuunneltu minun puheenvuoroani.

Ja toinen kysymys on se, mitä edustaja Niinistö sanoi, että on hyvä olla kohtuullinen ja lykätä veron maksua. Se ei ole nykyisen lain mukaan kovin mahdollista, ja siinä on aina kova viivästyskorko vuosittain. Elikkä näillä haetaan juuri sitä kohtuullisuutta. Nyt te ette ole kiinnostuneita siitä eläkeläisestä, mistä te olitte eilen niin kiinnostuneita. Hän maksaa eläkkeestään veron. [Ville Niinistö: Täällä moititaan nimellä!] Se ei kiinnosta teitä, kun tämä ei ole tarpeeksi populistinen tai oma idea. En voi ymmärtää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Paula Risikko: Meillä on täällä koko ilta aikaa tästä keskustella, jotenka rauhoittukaa siellä istumaan. Te saatte puheenvuoron, uskokaa jo. — Edustaja Kurvinen.

17.35 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Sain 10 sekuntia lisää, kiitos punavihreän opposition.

Kannatan tämän kansalaisaloitteen ajatusta. Järkevällä aikajänteellä Suomen tulisi luopua perintöverotuksesta. Miksipä ei ensi kevään hallitusneuvotteluissa asiaa voisi käydä

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

läpi. Mistä löytyisi uusia verotuskohteita? Edustaja Anderssonille ja hänen hengenheimolaisilleen sanoisin, että vaikkapa yleishyödyllisten ay-järjestöjen suuret osingot Kojamos-ta voisivat olla sellainen kohde, jota voisi samassa yhteydessä selvittää.

Puhemies! On myytti, että tämä perintövero olisi rikkaiden vero. Perintöveron tukemiseen liittyy paljon vasemmistoromantiikkaa ja ihan silkkaa kateutta. Kuitenkin käytännössä nykyiset perintöveron verovapauden alarajat ovat niin matalalla, että jos vaikkapa perheeltä tai vainajalta löytyy omakotitalo, kesämökki ja vaikkapa viisi hehtaaria metsää, niin aika kova perintövero sieltä napsahtaa ihan tavalliselle keskiluokkaiselle suomalaiselle. Myös itse, puhemies, olisin [Puhemies koputtaa] valmis korvaamaan perintöveron Ruotsin tyyppisellä verojärjestelmällä, mitä täällä onkin jo hyvin avattu.

17.36 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä Ruotsin esimerkki kaikesta huolimatta näyttää, että tämä kysymys ei ole ideologinen, vaan se, joka haluaa nähdä tässä perintöveron poistamisessa talouspoliittisia hyötyjä, myös näkee ne. [Timo Harakka: Mistä miljardi?] Elikkä Göran Perssonin sosiaalidemokraattinen hallitus poisti tämän veron näihin seikkoihin vedoten. Totta oli kuitenkin Ruotsissa se, että siellä oli lainsäädännössä porsaanreikiä, jotka mahdollistivat verosuunnittelun — skatteplane-ring — mutta ketkä kykenevät siihen verosuunnitteluun? Joo, ehkä niillä, joilla on resurs-sit palkata verojuristeja, on kykyä muutenkin. Tavalliset palkansaajat, keskiluokkaan kuu-luvat ihmiset, mummot — heillä ei ole niitä kykyjä eikä välttämättä rahoja, he maksoivat sen täyden veron, ihan niin kuin edustaja Kurvinen tässä sanoi. Tähän ryhmään kohdistu-vat nämä suurimmat epäkohdat tässä veromuodossa.

17.37 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen te-kijöille suuri kiitos, niin kuin monet edustajat ovat esittäneet. Yhdyn näihin kiitoksiin — tärkeä aloite.

Edustaja Meri on perehtynyt erittäin syvällisesti perintöveroon, lahjaveroon. Hän esitte-li, että perussuomalaiset tulevat tekemään lakialoitteen, jossa leskeksi joutuva ei joutuisi kärsimään tästä perintöverosta — hyvä.

Sen verran sanon, että 80-luvulla kotitilallani tuli sukupolvenvaihdos, ja silloin oli pe-rintö- ja lahjavero valtavan suurella tasolla. Oli tosi vaikeaa, ja jotta veli pystyi jatkamaan siinä talossa ja talonpitoa, sisarukset tulivat sitten tietysti vastaan. Onneksi asia on kohen-tunut tähän päivään mennessä, ja sitä pitäisi vielä enemmänkin kohentaa, jotta myös maan-viljelys [Puhemies koputtaa] olisi mahdollista tulevaisuudessa.

17.38 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meren eh-dotus on itse asiassa vallan mainio. Mielestäni perintöveroa pitää tarkastella siitä näkökul-masta, miten sen maksaminen on kohtuullista niille, jotka sitä maksavat, mutta kyseen-alaistan sen ajatuksen, että siitä kokonaisuudessaan voitaisiin luopua. Mutta juuri lesket ovat sellaisessa asemassa, että voisi hyvin ajatella sellaista järjestelmää, jossa lainsäädän-nössä lykätään sen perintöveron maksua sitten siihen, että perintö siirtyy seuraavalle suku-polvelle perittäväksi. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Näen, että juuri tällaiset joustot ovat järkeviä, joissa mietitään niitä ihmisiä, joilla on pieni maksukyky, mutta ei luo-vuta perintöverojärjestelmästä ja siitä rakenteesta. Sukupolvenvaihdoksissa voisi pidentää sitä maksuaikaa merkittävästi. Nämä ovat lainsäädännöllisesti mahdollisia. Mutta en lähti-si muuttamaan järjestelmän perusrakenteita, koska Ruotsin mallissakin on se ongelma, että

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

se lukitsee omaisuuden sille tietylle henkilölle, jos ei halua sitten joutua niitä veroseuraamuksia maksamaan myöhemmin. Perintöveron pitäisi olla riippumaton siitä, mitä omaisuudella tehdään sen jälkeen, eli markkinatalouden näkökulmasta Suomen malli on kuitenkin hyvä, mutta siinä pitää etsiä joustoja niille ihmisille, joilla maksukykyongelmia voi olla. Siinä pitää olla inhimillinen.

17.39 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni mielikuva ja kauhukuva on peräisin ajalta ennen vuotta 2017, jolloin tehtiin uudistuksia tähän lahja- ja perintöveroon, jotka muun muassa suojaavat leskeä ja perillisiä entistä paremmin — se kannattaa muistaa — joten nämä edustaja Meren esittämät luvut tuossa alussa olivat vanhentuneita.

Esitän kaksi kysymystä. Kokoomukselle ihan yksinkertainen kysymys: sanokaa vuosiluku, jolloin perintö- ja lahjavero poistetaan, jolloin mieluummin siis perintövero poistetaan kuin esimerkiksi alennetaan työn verotusta? Ja toinen, jatkokysymys: haluatteko siis tilalle omaisuusveron, kuten Ruotsissa on? Ruotsissa valittiin näistä kahdesta veromuodosta. Siellä on edelleen voimassa omaisuusvero. Jos tämä teitä miellyttää enemmän, niin tämä on varmaan uutinen aika monelle. Lisäksi huomautan, että keskimääräinen huojenus johtaa siihen, että yritysvarallisuuden perintöveroprosentti on 2,8 prosenttia efektiivisesti. Sitä ei voi pitää kovin epäoikeudenmukaisena. 2,8 prosenttia efektiivinen perintövero — luulisin, että se on suorastaan tavoiteltava toisissa tulonlähteissä.

17.40 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakalle haluaisin todeta, että tällä kaudella hallitus on vähentänyt työnteon yhteydessä maksettavaa tuloveroa noin 1,4 miljardia. Ei tätä savottaa ihan kertaheitolla hoideta loppuun asti, mutta aikansa kutakin, [Timo Harakka: Vuosiluku?] ja varmaankin ensi vaalikaudella päästään sitten perintöveron kimppuun, viimeistään, toden teolla.

Kuten on todettu ja täällä havaittu yhdessä, tässä nykyjärjestelmässä on ongelmia. Se ei ole ongelmaton, kuten edustaja Harakka sanoi. [Timo Harakka: En ole sanonut!] On yritysten perimisessä ongelmia, jos ei ole jatkajia firmalle ja ei älytä tehdä riittävän ajoissa yrityksen omaisuuden siirrosta suunnitelmaa. Ja edelleen, ihan tavalliselle ihmiselle, tavalliselle palkansaajalle, jopa vasemmistoliiton kannattajalle se voi olla kova paikka, kun perii kesämökin ja syntyy velvollisuus maksaa siitä perintövero, jos ei varaa ole — koskee kokoomuslaisia myöskin, en tarkoita sitä, että olisimme tässä mitenkään erilaisia. Mutta kyllä tässä kehittämisen tarvetta on.

17.42 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille tämän kansalaisaloitteen tekijöille. Lahja- ja perintövero on yksi niistä veroista, jotka kansalaiset kokevat erittäin epäoikeudenmukaisina. Tämä erityisesti siksi, että suomalaisten varallisuus, erityisesti pienituloisten ja keskituloisten varallisuus, on vuosien saatossa kasvanut, ja se on useimmiten tullut vanhempiemme kovalla työllä, josta jo verotetulla tulolla muun muassa tämä asunto-omaisuus on hankittu.

Kuulun niihin, jotka kannattavat perintöveron poistamista, ja jotta tästä ei tulisi kohtuutonta haittaa, niin se olisi hyvä tehdä asteittain vaikka ensi vaalikauden aikana. Voisihan siihen rahoja ottaa vaikka ammattiyhdistysliikkeelle maksettujen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistamalla.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

17.43 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä käydään tärkeätä keskustelua. Kiitokset kaikille kansalaisaloitteen allekirjoittajille ja sen alullepanijalle Christian Pundarsille Vaasaan.

Jag tycker själv också att vi kunde ta modell av Sverige, som under socialdemokratiskt styre slopade arvs- och gåvoskatten. Finlands stadsbudget går i år på cirka 55 miljarder euro medan det är budgeterat cirka 700 miljoner för denna skatt. Så rent fiskalt talar vi om ungefär en dryg procent, och jag vill själv påstå att de positiva dynamiska effekterna som bland annat ledamot Wallin bra var inne på kommer att vara betydligt större över tid.

Frågan är också principiellt problematisk med tanke på att man ju har betalat skatt på såväl de pengar man har förvärvat och köpt sin lägenhet eller sommarstuga med och också överlåtelseskatter och annat.

Här har också tagits upp den missuppfattningen att det på något sätt bara skulle gynna rika. Det är tvärtom så att det är medelinkomsttagare som ärver hundra till tvåhundra tusen som råkar på största delen av smällarna.

Toivon itse, että lähivuosina pystytään luopumaan tästä verosta.

17.44 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun niitä veroja ei nyt valtion maksettavaksi voi laittaa, niin kyllä ne on kansalaisilta jollakin tavalla kerättävä. Mutta tämä perintö- ja lahjaveroasia pitäisi kyllä hoitaa järkevämmiin tässä maassa — pitkässä juoksussa varmaan siitä joudummekin luopumaan — ensisijaisesti lesken aseman turvaaminen, kun puoliso kuolee, niin että hänelle ei aiheudu siitä puolison kuolemasta kohtuutonta tilannetta. Pahimmillaan joutuu talon myymään ja lähtemään niin sanotusti mieron tielle. Sitä ei saisi tapahtua. Kyllä meidän eduskunnassa pitää kantaa sydän ihan lämpöisenä tätä asiaa eteenpäin ja tehdä niin, että lesken asema verotuksellisesti turvataan.

Toinen yhtä tärkeä asia on pienyritysten toiminta sukupolvenvaihdostilanteessa sitten, kun yrittäjä luopuu ja luovuttaa, tai tilanteessa, jossa yrittäjä itse on menehtynyt. Kun uusi sukupolvi jatkaa, niin siinä tilanteessa yritys joutuisi vaikeuksiin. Olisi tärkeää, että se yritys jatkaa toimintaansa — se maksaa sitä kautta veroa — eikä niin, että se menee kerralla nurin ja siinä tulee valtavat vahingot yhteiskunnalle.

Pitkässä juoksussa Ruotsin mallin mukaan meidän on kuitenkin jonain päivänä mentävä.

17.46 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille tärkeästä aloitteesta. Perintövero on epäoikeudenmukainen vero, sillä se kohdistuu omaisuuteen, josta verot on jo kertaalleen maksettu. SDP:n mukaan tietenkin paras mahdollinen vero on kaksinkertainen vero.

Perintöverosta kuitenkin seuraa monia käytännön ongelmia aivan tavallisille ahkerille suomalaisille. Perintöverosta selvitäkseen leski tai muu lähiomainen saattaa joutua ottamaan lainaa tai pakkomyyymään omaisuuden. Perintövero hankaloittaa myös sukupolvenvaihdoksia yrityksissä.

Mielestäni olisikin perusteltua, että seuraava hallitus ottaisi asiakseen ratkaista Suomen olosuhteisiin sopivan mallin ja aikataulun, jolla perintöverosta luovuttaisiin. Seuraavan hallituksen verolinjan on oltava työntekoon kannustava ja nykyistä verojärjestelmää yksin-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

kertaistava. Suunnitelma perintöverosta luopumiseksi sopisi tähän linjaan luontevana osana.

17.47 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielestäni hyvä ja arvokas asia, että tämä kansalaisia kiinnostava perintöverokysymys on nyt tuotu eduskunnan keskusteluun tämän kansalaisaloitteen myötä. Kiitos siitä aloitteen laatijoille ja sen allekirjoittaneille. Sinänsä se, että perintö- ja lahjavero juuri tällä hetkellä poistettaisiin niin että sitä ei enää ensi vuonna olisi, on varmaankin taloudellisesti varsin mahdotonta näiden mainittujen lähes miljardin suuruisten verotuottojen johdosta. Mutta haluaisin keskittyä siihen, että nähtäisiin tähän veroon liittyvät epäkohdat ja ongelmat ja käytäisiin niitä yhdessä ratkaisemaan ja selvittämään. Siitä voi joitakin kustannuksia koitua, mutta ei ihan niin suurta summaa. Se, että yritysten sukupolvenvaihdokset onnistuisivat, on myös työllisyyskysymys, ja totta kai meidän täytyy pyrkiä poistamaan kansalaisia kohtavia epäoikeudenmukaisia tilanteita, kuten sitä, että omaisuus on pakko myydä kiireellä pois perintöveron maksamiseksi tai on otettava velkaa, että voi maksaa perintöveron. Näitä keinoja perussuomalaisten ryhmä on esittänyt aiemmin ja tulee esittämään vastakin, ja niitä kannatan lämpimästi.

17.48 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Etteivät nyt esimerkiksi kaikki lesket ja alaikäiset perilliset tässä nyt täysin järkyty täällä salissa sanotusta, niin muutama fakta. Tilanne on se, että veroa maksetaan ylipäättään vain 20 000 euron arvoisesta perinnöstä ja leski maksaa vain siltä osin kuin perinnön arvo ylittää 110 000 euroa. Hänellä on oikeus jäädä asumaan yhteiseen asuntoon, jolloin veroa ei peritä. Hyvä on, entä lapset? Perilliset saavat 10—60 prosentin huojennuksen, jos leski jää asumaan asuntoon. Esimerkki: 68-vuotias leski jää asumaan 300 000 euron arvoiseen arvoasuntoon. Kaksi lasta perii puolet asunnosta. Huojennuksen jälkeen molemmille jää maksettavaksi perintöveroa 2 000 euroa. Maksuaikaa normaalitapauksessa on kolme vuotta: ensiksi yksi vuosi kuolemantapauksen jälkeen ennen kuin se lasku tulee ja kaksi vuotta korotonta maksuaikaa [Puhemies koputtaa] sen jälkeen. Tämä on tosiasia.

17.49 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan puoluekokous linjasi viime kesänä, että perintö- ja lahjaveroon pitää tehdä muutoksia ja ne pitää kohdistaa siten, että niillä saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus sukupolvenvaihdoksiin, työnteon kannusteisiin ja siihen, että tavallisten perintöä saavien suomalaisten tilanne helpottuu. Kuitenkin perintö- ja lahjaveron poisto kerralla ilman muita muutoksia johtaisi ojasta allikkoon. Korkeamman luovutusveron vuoksi perintöveron poisto merkitsisi joillekin tuntuvaa verotuksen nousua. Omaisuuden myyntihinnasta ei voisi enää vähentää perintö- tai lahjaverotusarvoa, ja se merkitsisi nykyistä korkeampaa veroa. Me katsomme, että verotusta tulee kehittää kokonaisvaltaisella näkemyksellä. Tämä poisto edellyttäisi muita muutoksia verojärjestelmään ja sen varmistamista, ettei muutos aiheuttaisi suurta aukkoa valtiontalouteen. Mahdolliset muutokset perintöveroon tulee tehdä osana verotuksen kokonaisuudistusta, ja tavoitteena pitää olla työllisyyttä ja talouskasvua tukeva verojärjestelmä. Ennen kaikkea pitää huomioida se, että perintöverotuksen sijaan ja [Puhemies koputtaa] kovan verotuksen sijaan yritykset voisivat investoida laitteisiin ja säilyttää työpaikat yrityksissä.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

17.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä viitataan Ruotsiin aika monessa kohtaa. Ruotsissa ei ole perintö- eikä lahjaveroa. Ei siellä kyllä ole autoveroakaan, ja sen takia, kun meillä se on, sieltä tuodaan niitä ilmaston kannalta erittäin haitallisia vanhoja autoja, koska Ruotsin kruunun kurssi on tällä hetkellä edullinen. [Timo Harakka: Haluatteko omaisuusveron?] Näin tämä talous menee. — Itse kuulun siihen porukkaan, edustaja Harakka, joka haluaa poistaa perintö- ja lahjaveron, koska poistaminen aiheuttaa yksinkertaisen verojärjestelmän. Mennään sitten luovutusvoittoveroon, jossa omaisuutta realisoitaessa maksetaan vero.

Tuosta Ruotsista vielä, edustaja Harakka: Olisimme nyt joskus mekin viisaita täällä ja tekisimme semmoisia päätöksiä kuin Ruotsissa, koska siellä työllisyysaste on lähes 80 prosenttia. Siellä on investeringssparkonto, jossa on se teidän vihaamanne omaisuusvero, joka on 0,45 prosenttia siitä tilin pääomasta. Minusta nämä ovat erittäin järkeviä järjestelmiä ja osoittavat sen, että Ruotsi on onnistunut talouspolitiikassaan paremmin. Siellä vaihtotase on 6—7 prosenttia bruttokansantuotteesta. Mutta, edustaja Harakka, [Puhemies koputtaa] me olemme valinneet Suomessa toisen linjan.

17.51 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan myös muutama fakta. Edustaja Harakka puhuu täällä koko ajan, että minä olen puhunut vääristä luvuista. Juu, en todellakaan ole. Minä todella tiedän, mistä minä puhun. Tämä Veronmaksajain Keskusliiton luentosarja oli tämän lakimuutoksen jälkeen, ja täällä on huomioitu ne asiat, joten en ymmärrä, mistä puhutte. Lisäksi, vaikka veroluokkia muutettiin, niin ei omaisuuden arvostusta ole mihinkään muutettu. Elikkä minä en ymmärrä, mitä ihmettä te yritätte sekoittaa tätä asiaa.

Kyllä minä tiedän, että puoliso vähennys on 90 000 euroa, mutta jos on vaikka 300 000 euron omakotitalo ja se jaetaan kahdella, se on 150 000, siitä vähennetään 90 000, niin minun laskuoppini jälkeen siitä jää vielä 60 000. Kyllä siitä maksettavaa jää. Jos eläkkeellä oleva rouva asuu omakotitalossa, jonka arvo on noussut, niin hänen pitäisi useampi tonni jostain repiä rahaa, ja se ei teitä hätkäytä. Onko se näin, [Puhemies koputtaa] että no, rapatessa roiskuu, että jos nyt siinä muutaman mummon verorahat menee, niin ei se nyt haittaa, kun kokonaisuus säilyy?

17.52 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotus on monimutkainen asia, ja kaikkea ei voi muistaa, joten kun edustaja Harakka tässä viittasi Ruotsiin, että siellä olisi edelleen varallisuusvero voimassa, niin jouduin googlaamaan. Ja kas kummaa, löysin faktan, että Ruotsissa varallisuusvero poistettiin 1.1.2007, minkä jälkeen Espanja on ainoa EU-maa, joka verottaa kotimaista varallisuutta. Italiassa on eräänlainen varallisuusverojärjestelmä. Se koskee ainoastaan ulkomaalaisia sijoituksia ja varoja. Viimeinen EU-maa, joka kokonaan poisti varallisuusveron, oli Ranska, ja se tapahtui viime vuodenvaihteessa.

17.53 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri, on eri asia kantaa huolta pienituloisten asemasta ja mahdollisuuksista maksaa perintöveroa. Kuten tässä on kuultu hyviä esimerkkejä, niin se on pyritty huomioimaan myöskin niissä muutoksissa, mitä verotukseen on tehty. [Leena Meri: Ei ole huomioitu!] Siltä osin en usko, että on olemassa mitään erimielisyyttä puolueiden kesken. Sen sijaan minä pidän populistisena väitettä, etteikö perintöveron poistaminen kokonaan olisi toimenpidemuutos, joka hyödyt-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

täisi erityisesti rikkaita ja joka myöskin vaikeuttaisi varallisuuserojen kasvuun puuttumista.

Mitä tulee niihin päätöksiin, jotka tämän vaalikauden aikana on tehty, niin jos nyt verataan siihen keskusteluun, mitä on käyty hallituksen 30 miljoonan panostuksesta takuueläkkeen parantamiseen ja vähimmäispäivärahoihin, niin tällä vaalikaudellahan on käytetty 40 miljoonaa suurten miljoonaperintöjen verotuksen keventämiseen. Onko tämä sitten linjassa niiden tavoitteiden kanssa, mitä keskusta ja kokoomus ja perussuomalaisetkin tässä linjaavat, että pitää huolehtia pienituloisista, kun se todellinen politiikka, mitä tehdään, on se, että miljoonaperintöjen [Puhemies koputtaa] verotusta kevennetään ja sitten halutaan poistaa tämä vero kokonaan?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan seuraavat puheenvuorot vielä tässä vaiheessa ja sen jälkeen mennään ainakin joksikin aikaa puhujalistaan, eli Kurvinen, Heinonen, Kankaanniemi, Niinistö ja Harakka.

17.55 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu mielenkiintoisia talousteoreettisia puheenvuoroja vihervasemmalta. On puhuttu siitä, että omaisuus pysyy lukittuna, jos ei peritä veroa sitten, kun henkilö kuolee. Miltähän se tuntuu siinä kohtaa, kun sattuu äkkikuolema ja kun mietitään sitä 80-luvulla rakennettua omakotitaloa, että miten sen saisi myytyä, kun tämä teidän hyvä ilmastopolitiikkanne, mitä kyselytunnilla käytiin läpi, on vielä edesauttanut sitä, että 80-luvulla rakennettua omakotitaloa on aika vaikea myydä nykypäivänä.

Edustaja Harakka on oikeassa siinä, että perintöveroahan pystyy huojentamaan omalla toiminnallaan, hallinto-oikeustestamentilla ja monenlaisilla — en sano tempuilla vaan järkevillä toimenpiteillä. Mutta sitten kun verosuunnittelua ei ole tehty ja sattuu sopiva kohtuuton tilanne, niin verot, mitä peritään, ovat kuitenkin aika korkeita. 60 000—200 000 euron perinnöstä ensimmäisessä veroluokassa, joka on se kevyempi, vero alarajan kohdalla on 3 500 euroa ja sen jälkeen 13 prosenttia ylimenevästä osasta. Ihan jos mietitään, että on omakotitalo ja kesämökki, niin rajat paukkuvat [Puhemies koputtaa] ylitse siinä kohtaa ja aika kova se vero vaan on. [Puhemies: Aika!]

17.56 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa on kysytty, mikä on kokoomuksen aikataulu. Meillä ei itse asiassa ole aikataulua, vaan meillä on puoluekokouspäätös siitä, että me haluamme tehdä selvityksen siitä, että voisimme luopua joko osittain tai kokonaan perintöverosta ja korvata sen luovutusvoittoveron kautta. Eli meillä on valmius edetä tässä reippainkin askelin.

Perintöverosta luovuttaessa verotuloja hukkuisi siis lyhyellä aikavälillä todellakin noin 700 miljoonaa, mutta samaan aikaan tulisi rahaa merkittävästi lisää kulutukseen ja tästä ainakin noin viidennes palaisi takaisin kassaan arvonlisäverona. Toisaalta sitten luovutusvoittovero, jota olemme kokoomuksessa esittäneet, toisi alkuvaiheessa vuoden 2014 selvityksen mukaan noin 400 miljoonaa. Summa on todennäköisesti tällä hetkellä jo korkeampi. Eli kokoomuksella on aina malli esittää silloin, kun me esitämme jotain veroa purettavaksi, ja meidän mielestämme [Puhemies koputtaa] perintövero ei ole enää tästä maailmasta.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

17.57 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, että perussuomalaisilta on tulossa lakialoite, joka poistaa kaikkein pahimpia ongelmia esimerkiksi lesken aseman suhteen. Täällä on perusteltu perintöveron poistamista sillä, että perintö on kertaalleen verotettua. Mietin sitä, että ensinnäkin perinnön saaja ei kyllä siitä ole maksanut veroa, puoliso on tietysti maksanut tietyn osan, mutta hänelle annetaan vähennykset. Sitten lapset eivät ole maksaneet. En minä ainakaan isän ja äidin veroja maksanut, mutta perin kyllä heiltä jotakin pientä. Sitten taas kun sanotaan, että maksetaan veroa veron päälle, niin kun me tankkaamme auton tai maksamme kiinteistöveron, niin minä ainakin maksan sen kertaalleen verotetulla rahalla, [Puhemies koputtaa] eli tätä kiertoa on koko ajan. Tämä peruste ei oikein istu tähän tilanteeseen.

17.58 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veroahan maksetaan siitä, että raha tai tavara siirtyy henkilöltä toiselle. Niin tässä kuin arvonlisäverossa tai työnteossa, jossa se on se työ, joka on se suorite.

Olennaista nyt on miettiä sitä, mikä on hyvä verojärjestelmä kokonaisuudessaan, ja minusta on rehellistä sanoa tässä tilanteessa ääneen, että on suoranaista veropopulismia sanoa, että perintöverosta olisi järkevää luopua tai että siitä olisi mahdollista luopua lyhyellä aikavälillä. Ei kokoomus ole hallituksessa sitä toteuttanut, vaikka se nyt täällä sitten vähän sinne päin antaa ymmärtää, muutamien sen populistisimmat kansanedustajat. Ette te ole luopumassa perintöverosta. [Timo Heinonen: Kuka puhuu nyt populismista? Eduskunnan pahin populistit!] — Annoitte ymmärtää näin. No, nyt minä pidän huolta valtion varallisuudesta, ja te, edustaja Heinonen, te kuuntelette. — Tämä vero on niitä, jotka asiantuntijoiden mielestä ovat eniten laiskaa rahaa. Työn verotusta kannattaa keventää eniten, ensimmäisenä, sen jälkeen seuraavassa ryhmässä ovat arvonlisävero ja muut verot, joista osa ei ole työsuoritetta, [Puhemies koputtaa] vaan osa on esimerkiksi ulkomailta tulevia tavaroita, ja viimeisessä luokassa on perintövero, joka on eniten laiskaa rahaa [Puhemies koputtaa] ja jota kannattaa taloustieteen näkökulmasta verottaa.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä kaksi. Otetaan Adlercreutz, jolla oli täällä varaus, mutta oli välillä pois. Luulin, että ette käytä sitä, mutta olkaa hyvä, Adlercreutz. Ja sitten Harakka.

17.59 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jos vähän kuvailisi sitä, mitä tämä voi tarkoittaa yritykselle: Jos joku perii 5 prosenttia yrityksestä ja joutuu siitä maksamaan euron perintöveroa, niin se tarkoittaa, että yrityksen pitää maksaa 20 euroa osinkoja, jota varten sillä pitäisi olla 30 euroa rahaa. Jos vielä ajattelee sitä, että yhdellä eurolla omaa pääomaa saattaa saada 3 euroa vierasta pääomaa markkinoilla. 30 euron menetys onkin 120 euron menetys yritykselle, eli se, että yritys joutuu maksamaan tälle henkilölle euron, jotta hän voisi maksaa perintöveroa, heikentää yrityksen rahoitusasemaa 120 eurolla, eli kyllä tällä on merkitystä yrityksillekin.

18.00 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi tästä Ruotsin tilanteesta. Siellä peritään sijoituksista ja sijoitusvakuutuksista omaisuuteen perustuvaa veroa. Minä sanon sitä omaisuusveroksi. Sitä ei Suomessa tehdä. Jos haluatte sen Suomeen, niin keskustelen mielelläni.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Palaan jälleen tähän pääasiaan eli siihen, että harvinainen konsensus taloustieteilijöiden piirissä vallitsee siitä, että perintö- ja lahjaverot on talouden kannalta tehokas ja oikeudenmukainen vero ja häiritsee taloudellista toimintaa vähiten. Sen sijaan monet muut verot, kuten työn verotus, heikentävät talouskasvua. Viime vaalien jälkeen iso joukko taloustieteilijöitä Heikki Niskakankaasta Markus Jänttiin vetosi uudelle hallitukselle, että pidetään kohtuullinen perintö- ja lahjaverotus voimassa. Mitä tulee sitten yritysten perintötilanteisiin, niin täytyy sanoa, että nykyinen järjestelmä on yrityksille äärimmäisen edullinen ja nämä huojennukset ovat sellaisia, joitten perään ei pitäisi valittaa.

18.01 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Medborgarinitiativet om att frågå arvs- och gåvskatten är viktigt. För de flesta känns det orimligt att egendom som förvärvats med beskattade pengar ska beskattas ännu en gång när de ärvs. Samhällsutvecklingen och den ökade levnadsstandarden i Finland har inneburit att arv inte längre är något som berör få utan de allra flesta.

I Sverige avskaffades arvs- och gåvskatten av den socialdemokratiska regeringen under Göran Perssons ledning år 2004. I Norge gjordes detsamma år 2014.

Ett helt vanligt arv består i dag ofta av ett hus eller en aktielägenhet, eventuellt en liten sommarstuga, ett fordon och kanske en liten aktieportfölj. Den här egendomen är frukter av ett långt strävsamt liv i förvärvsarbete som har beskattats. Att arvingarna mitt i sorgearbetet tvingas betala skatt på egendomen en gång till är således oskäligt.

Det är heller inte ovanligt att arvingar tvingas sälja av den ärvda egendomen, exempelvis familjegården eller hemmanet, för att ha råd att betala arvsskatten. På Åland kan markområden och holmar som varit i familjens ägo i generationer, utan att man ens tänkt på dess ekonomiska värde, behöva säljas bort eftersom markpriserna runt omkring utvecklats så att man får en stor skatt i samband med ett arv. Mark, land som aldrig har mätts i pengar får plötsligt ett uppskattat och konstgjort ekonomiskt värde för att det ska beskattas, trots att det inte ska säljas.

I Finland har vi redan ett högt skattetryck. En person beskattas genom hela livet, arbetsgivaren betalar avgifter, man betalar skatt på sin lön och skatt då man använder lönen. Samma arbete beskattas alltså många gånger. Skatterna används för att finansiera välfärd, vilket så klart behövs, men då man redan har betalat skatt många gånger på samma pengar känns det orimligt att samma egendom ska beskattas en gång till då den ärvs. [Timo Harakka: Det är inte samma pengar!]

Ärade talman! Många familjeföretag står inför en generationsväxling. Att familjeföretagen bevaras som inhemskt ägda familjeföretag gynnar sysselsättningen och statsekonomi. Familjeföretag har en stor sysselsättande effekt. Därför bör samhället befrämja generationsväxlingar i företagen så att den nya generationens familjeföretagare inte behöver påbörja sina värv skuldsatta över öronen, för företagande är inte riskfritt, i synnerhet inte i en globaliserad värld. Arvsskatten får inte bli ett hinder för det långsiktiga finländska ägandet av företag.

Ärade talman! Generationsskiften i företag skjuts i dag ofta upp på grund av arvsskatten. Det skapar i sin tur en hög medelålder bland företagare. Det leder också till att livskraftiga företag läggs ned. Generationsväxlingar borde göras med andra avvägningar än arvsskatten så att företagen kan fortsätta att investera, utvecklas och anställa.

Generationsskiften i sig kan vara väldigt krävande och svåra att utföra. Arvsskatten försvårar detta ytterligare. Arvsskatten sätter också i praktiken våra familjeföretagare i en

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

sämre konkurrenssituation än familjeföretagare i våra grannländer, Sverige och Norge, som också är nordiska välfärdsländer. Därför behövs en förändring, och den förändringen behövs också på grund av den ytterligare rättvisaspekten. De med stora förmögenheter skatteplanerar i dag för att undvika skatterna, bland annat genom att flytta tillgångar utomlands. Det har inte vanliga människor med små arv möjligheten att göra, så det här slår hårdast mot de vanliga människorna. Därför behövs en förändring. Den skulle genomföras om detta medborgarinitiativ godkänns. Jag stöder initiativet som över 50 000 finländare runt om i landet skrivit under.

18.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja hyvät muut paikallaolijat! Itse olen jo pidemmän aikaa kannattanut perintöverosta luopumista, ja niin teen nytkin. Muistaakseni myös tuon kansalaisaloitteen kävin allekirjoittamassa silloin, kun aloite oli auki. Kiitos aloitteen tekijöille hyvästä työstä.

Perintövero on monessa mielessä menneiden aikojen vero. Se on sitä perusperiaatteensa mukaan mutta myös kansainvälisesti arvioituna. Meidän naapurimaistamme ei itse asiassa enää yhdelläkään ole tällaista veroa käytössä, eikä perintövero enää täytä millään tavalla toimivan veron määritelmääkään. Virossa ei ole perintöveroa, vuonna 2005 sosiaalidemokraattien johdolla Ruotsi luopui perintöverosta, ja Norjakin vuonna 2014. Myös itänaapurimme Venäjä luopui perintöverosta jo vuonna 2006. Sielläkin, missä perintövero vielä meidän tapaan on käytössä, harvoissa maissa verotetaan yhtä pieniä perintöjä kuin meillä edelleen verotetaan. [Timo Harakka: Otetaan Venäjästä mallia, ilman muuta!]

Perintöverosta luopuminen ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että verotulot hukkuisivat. Mallin tulisi nimittäin olla esimerkiksi vastaava kuin Ruotsissa, missä perintövero samalla korvattiin yhtä aikaa myyntivoittoverolla. Näin siis päästiin eroon kohtuuttomista tilanteista, missä yllättävänkin kuoleman hetkellä perintöveroon oli vaikea ja jopa mahdoton löytää rahaa. Esimerkiksi meillä Suomessakin tällä hetkellä noin 75 prosenttia perinnöistä on juuri asuntovarallisuutta. Verovelvollisen olisi kuitenkin helpompi selviytyä veroista suunnitelmallisemmin, ja näin myyntivoittovero toimisi. Nykyisen perintöveron aikana esimerkiksi perillinen usein joutuu myymään jopa oman kotinsa maksaakseen perintöveron. [Timo Harakan välihuuto] Monille perheyryyksille perintövero voi olla loppu, vaikka tiettyjä huojennuksia näihin tilanteisiin onkin tehty. Perintöveron poisto siis turvaisi myös monen perheyrytyksen työllisyyttä, kun veronmaksuun tarvittavaa rahaa ei tarvitsisikaan repiä yrityksen käyttöpääomasta, jos siis ensinkään yritys tästä selviäisi.

Ruotsissa perusajattelu on siis toisin, ja siellä lähdetään tällä hetkellä siitä, että veronmaksukyky syntyy, kun perillinen myy perittyä omaisuuttaan. Näin siis sosiaalidemokratit Ruotsissa ovat toimineet. Tämä täyttää selvästi paremmin oikeudenmukaisen verotuksen perusperiaatteen ja vastannee varmasti paremmin myös yleistä verovelvollisten oikeustajua. Ruotsissa myytävän omaisuuden hankintahinta määritellään ostoajankohdan perusteella, on sitten kyse ostetusta tai peritystä omaisuudesta, ja onhan luovutusvoittovero myös merkittävästi kireämpi kuin perintövero.

Tällaisella Ruotsin mallilla PTT:n jo vuonna 2014 tekemän arvion mukaan luovutusvoittoveron tuotto lisääntyisi meillä noin 400 miljoonalla eurolla. Tällä hetkellä, kun perintöveronkin tuotto on noussut, on todennäköistä, että summa olisi lähellä jo puolta miljardia, kun suuri määrä verotettavaa omaisuutta tulisi siis tämän kautta luovutusvoittoverotuksen täyden soveltamisen piiriin. PTT on lisäksi arvioinut, että valtaosa suomalaisista hyötyisi perintöveron poistamisesta. Perintöverosta luovuttaessa verotuloja hukkuisi lyhy-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

ellä aikavälillä noin 500—700 miljoonaa, mutta samaan aikaan rahaa tulisi merkittävästi lisää tätä kautta kulutukseen, ja tästä siis viidennes palautuisi valtion kassaan arvonnalisäverona. Työllisyyskin tässä mallissa paranisi, ja lopulta siis yksittäisten suomalaisten lisäksi tästä hyötyisi koko maamme.

Meidän nykyinen mallimme on kannustanut osan jopa veropakolaisiksikin, ja itse asiassa tämäntyyppisistä ongelmista Ruotsinkin tilanne lähti liikkeelle. Perintöveroa pääsee siis pakoon, ja tällaisessa tilanteessa häviäjänä on aina Suomi. Näin kävi aikanaan myös Ruotsissa, ja siksi maa perintöverosta luopuikin, ja loppupelissä koko Ruotsi on voittanut.

Hämmentyneenä olen tätä keskustelua kuunnellut. Ymmärrän sen, että vihervasemmistosta perintöveroa puolustetaan, mutta sitä en ymmärrä, kuinka ihmehen tavalla myös vihreät näitä veroja rakastavat — mutta hehän rakastavat.

18.14 Anna-Maja Henriksson r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Jag vill också passa på att tacka initiativtagarna till det här medborgarinitiativet. Medborgarinitiativet i sig själv är ett redskap som nog aktiverar människor runt om i vårt land, och det här är ett initiativ som är mycket bra att vi nu får diskutera här i riksdagen, och som sedan får processas framåt.

Före jag blev riksdagsledamot jobbade jag nästan 20 år inom bankbranschen med att hjälpa bland annat människor som hade förlorat en nära anhörig, som behövde hjälp med bouppteckning, med arvskifte och allt vad som kunde inträffa när en anhörig avlidit. Jag har ett ganska långt perspektiv på vad det kan betyda i enskilda fall, och i diskussionen här tidigare fick vi höra — från vänsterkanten speciellt — att de här enskilda fallen, dem ska vi ju nog lyckas fixa, att det här principiellt är en större fråga. Nu är det bara så att det är just de här vanliga människorna, just de enskilda fallen, som är de många fallen varje dag, varje år i vårt land.

Arvoisa puhemies! Ennen kuin tulin tänne eduskuntaan kansanedustajaksi, työskentelin noin 20 vuotta muun muassa pankkilakimiehenä Pietarsaaren seudulla Pohjanmaalla, ja olen ollut lukuisissa tapauksissa mukana selvittämässä perintöjä, tekemässä perunkirjoituksia, tekemässä perinnönjakoa. Olen nähnyt, mitä perintövero käytännössä voi yksittäisen suomalaisen perheen kohdalla tarkoittaa. Olen myös nähnyt, mitä se voi tarkoittaa, jos lapsi menettää molemmat vanhempansa, ja onneksi tilanne on muuttunut vuosien varrella paremmaksi. Onneksi tässä tilanteessa on tänä päivänä parempi perintöverotuslainsäädäntö kuin aikaisemmin, ja onneksi tässä on tapahtunut myös edistystä. Mutta kaikki nämä ongelmakohdat eivät ole poistuneet.

Värderade talman! Det är också på det sättet att vi i Finland behöver företag, vi behöver arbetsplatser. Det är via företagen och arbetsplatserna som vi skapar skatteintäkter, och det är med skatteintäkter som vi finansierar vår välfärd. Svenska folkpartiet anser att det är synnerligen motiverat att börja med att avskaffa arvsskatten när det gäller generationsväxlingar i företag eftersom vi behöver se till att vi slår vakt om att de företag som står inför generationsväxlingar också får en fortsättning och att det finns tillräckligt med morötter att fortsätta företagandet. Därför föreslår vi i vår skuggbudget också redan för det innevarande året att arvsskatten på generationsväxlingar skulle slopas. Svenska folkpartiets långsiktiga mål är att på sikt avskaffa arvsskatten i sin helhet.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

Arvoisa puhemies! Samalla, kun RKP haluaa, että pitkällä tähtäimellä luovutaan perintöverosta, haluamme myös, että verot käytännössä sitten tuodaan takaisin valtion kassaan luovutusvoittoverolla. Katsomme, että se olisi oikeudenmukainen tapa menetellä, ja katsomme myös, että olisi viisasta katsoa, miten esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa on nämä asiat hoidettu.

Tässä vaiheessa olisi kuitenkin syytä mennä yksi askel eteenpäin, ja se on konkreettisesti se, että pitäisi luopua perintöverosta, kun on kyse sukupolvenvaihdoksista yrityksissä. Me tarvitsemme yrittäjiä, me tarvitsemme jatkajia meidän perheyrittäyksillemme, ja se olisi viisasta tässä vaiheessa. Se sisältyy myös RKP:n vaihtoehtobudjettiin.

Elikkä tavalliset palkansaajat, tavalliset suomalaiset, ovat ne, jotka perintöveroa maksavat, ja sen takia tämän kansalaisaloite on ihan tavallisten kansalaisten aloite, ja sen viesti pitää ottaa suurella vakavuudella. — Kiitoksia, tack!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ymmärsin, että siihen ei nyt tainnut jäädä kovin paljon käännettävää, kun oli välillä ruotsia. [Anna-Maja Henriksson: Puhemies, mielestäni käänsin itse ne tärkeimmät asiat!] — Siihen viittasin, että suurin piirtein taisi olla näin. [Anna-Maja Henriksson: Kyllä, suurin piirtein meni tasaisesti!] — Kiitoksia!

18.19 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tämä on tärkeä kansalaisaloite, ja haluan kiittää aloitteen alullepanijaa, Christian Pundarsia. Sinne Vaasaan kiitokset.

Ett viktigt initiativ, och en god diskussion har förts här i dag. Jag anser också själv att vi borde kunna ta modell av Sverige som under socialdemokratiskt styre slopade arvs- och gåvoskatten, och i praktiken ersatte den med en överlåtelseskatt år 2004. För att få proportion på saken kan man säga att Finlands statsbudget går på cirka 55 miljarder euro, medan arvs- och gåvoskatten i år är budgeterad till 720 miljoner. Så rent fiskalt talar vi om en dryg procent av statsbudgeten. Jag vill påstå att de positiva dynamiska effekterna över tid är betydligt större än så om vi lyckas slopa denna skatt. Jag anser också att det är principiellt problematiskt eftersom man ju faktiskt borde undvika dubbelbeskattning. Om någon ärver en tvåa eller en sommarstuga så har ju den som den har förvärvat betalat dels skatt på sina inkomster, men också överlåtelseskatt vid själva köpet.

Yksi väärinymmärrys, en missuppfattning som råder är att det på något sätt skulle vara otroligt rika människor som drar den största nytta av slopandet av arvs- och gåvoskatten, det stämmer inte.

Kyse on ihan tavallisista ihmisistä, jotka perivät noin 100 000—200 000 euroa. Se on se suurin yksittäinen ryhmä, joka tätä veroa maksaa.

Och många tvingas sälja, moni joutuu myymään, för att klara av skattesmjällen.

Itse todella toivon, että Ruotsin tavoin pystymme lähivuosina tästä verosta luopumaan. Sen verran täytyy hallitukselle kuitenkin nostaa hattua, että tämän hallituskauden aikana on edistetty sukupolvenvaihdoksia yrityksissä ja maataloilla keventämällä verotusta ensimmäisen veroluokan lahjaveroasteikossa. Mekin RKP:ssä uskomme, että yritystoimintaan

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

sidotun varallisuuden siirtyminen ajoissa nuorempaan ja useimmiten aktiivisempaan omistukseen loisi uusia työpaikkoja ja verotuloja enemmän kuin mitä valtion kassaan nyt tämän veromuodon kautta kertyy varoja.

Här har pratats mycket om behovet av att utjämna förmögenhetsskillnader, men tyvärr är systemet sådant i dag att det är många som inte har möjlighet att i praktiken överhuvudtaget så att säga samla någon form av egendom, bland annat tack vare just och arvs- och gåvoskatten. Jag anser personligen att det är betydligt viktigare att man bekämpar fattigdom än att man bekämpar rikedom. — Kiitos.

18.22 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite perintö- ja lahjaveron poistamisesta on suuri haaste vastuulliselle päättäjälle. Se vastuullinen päättäjähän yhtyy siihen maailmanlaajuisesti harvinaisen yksimieliseen taloustieteilijöiden konsensuskeeseen, että perintö- ja lahjaveron on suositeltava väline julkisten palveluiden rahoitukseen, koska se häiritsee talouden toimintaa mahdollisimman vähän. Samoin The Economist -lehti puolusti äskettäin voimakkaasti perintöveroa mutta huomautti samalla, että se on kenties kaikkein vihatuin vero. Tästä ristiriidasta on osoitus myös tämä kansalaisaloite, samoin kuin tässä salissa käytetyt puheenvuorot.

Ne antavat itselleni ainakin aiheen itsekritiikkiin, koska järkipäiset perusteluni eivät selvästikään mene perille suurelle ihmisjoukolle, ja mikä hälyttävintä, ne eivät mene perille heille, jotka hyötyvät perintö- ja lahjaverosta. Päinvastoin perintö- ja lahjaveron vastustavat myös monet vähävaraiset ihmiset, joita tämä vero ei koske eikä tulekaan koskemaan muutoin kuin siten, että sillä osaltaan kustannetaan julkisia palveluita heidän hyväkseen. Joten täytyy nyt ehkä korostaa tämä itsestään selvä asia, että perintövero ei ole köyhän ongelma. Perintövero ei ole vähävaraisen suomalaisen ongelma. Toisen kuvan tästä eduskuntakeskustelusta on voinut saada.

Tästä voidaan ehkä oppia se, että aidot ja myös kuvitellut yksilötason ongelmatilanteet peittävät alleen muut perustelut. Aloitteessa sanotaan, että on olemassa tapauksia, joissa perijällä ei ole pääomaa veron maksamiseksi ja hän on näin pakotettu myymään yhdessä hankkimaansa omaisuutta. Näin täälläkin salissa on moneen kertaan todettu. Mutta voiko näin todellakin olla? Yleisin pelkohan on se, että kun puoliso kuolee, leskellä ei ole varaa maksaa perintöveroa siitä, mitä itse on ollut maksamassa. Ensinnäkin veroa maksetaan yli-päättään vain yli 20 000 euron arvoisesta perinnöstä ja leski maksaa vasta siltä osalta, jonka arvo ylittää 110 000 euroa. Hänellä on kuitenkin oikeus jäädä asumaan yhteiseen asuntoon, jolloin perintöveroa ei häneltä siinä vaiheessa peritä. Entä lapset? Perilliset saavat 10–60 prosentin huojennuksen, jos leski jää asumaan asuntoon, jolloin esimerkiksi 68-vuotiaan lesken, joka jää asumaan 300 000 euron arvoiseen arvoasuntoon, kaksi lasta, jotka perivät puolet asunnosta, tämän huojennuksen jälkeen joutuvat maksamaan perintöveroa 2 000 euroa. Maksuaika on yleensä kolme vuotta — perintöveron eräpäivä on noin vuoden päästä kuolemantapauksesta, ja korotonta maksuaikaa on vielä päälle kaksi vuotta.

Korkea perintövero tarkoittaa tietenkin aina arvokkaan omaisuuden perimistä. Kun sitä ei aina voi muuntaa rahaksi, voidaan aivan hyvin säätää mahdollisuus lykätä veronmaksua siihen saakka, kunnes perijä saa omaisuuden kokonaan haltuunsa. Tässä ei ole mitään ongelmaa. [Leena Meren välihuuto] — Kuten aikaisemmin sanoin jo, kannatan sitä ajatusta, että näin voidaan menetellä. Ehkä tämä jäi kuulematta edustaja Mereltä, jonka kokemusasiantuntijuutta tässä sinänsä arvostan. [Leena Meri: Hyvä!] Mutta sen kyllä sanon, että se,

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

jos veroa pyritään kiertämään tai välttämään rikollisin keinoin, ei tietenkään ole mikään perustelu sen poistamiselle. Verosuunnittelua voidaan ehkäistä paikkaamalla nykyiset veropohjan aukot. Tämä ei ollut osoitettu edustaja Merelle, vaan oikeastaan edustaja Heinolle, joka tuossa äsken perusteli sillä, että verojen välttäminen on syy olla perimättä veroa.

Esitän neljä perustelua, arvoisa puhemies, perintö- ja lahjaveron säilyttämisen ja kehittämisen puolesta. Yhdyn tässä siis 15 suomalaisen johtavan taloustieteilijän joukkoon, jotka tämän hallituksen aloittaessa vetosivat voimakkaasti perintöveron säilyttämisen puolesta yli puolue- ja taustarajojen.

1) Se lisää taloudellista tasa-arvoa yhteiskunnassa, kun se edes vähän tasaa varallisuuseroja. Se kohdistuu tutkitusti varakkaisiin kansalaisiin. Tämä ilmenee siitä, että kun kautta linjan vuonna 2016 perintöveroa alennettiin, siitä hyötyivät ennen kaikkea kaksi ylintä tuloluokkaa — mikä ei liene mikään yllätys. Kun perintövero rahoittaa osaltaan maailman parasta koulutusta myös vähävaraisille lapsille, Suomessa sosiaalinen liikkuvuus on maailman korkeinta luokkaa. Eli perintöveronkin ansiosta amerikkalainen unelma on mahdollinen juuri Pohjoismaissa.

2) Perintövero ei haittaa talouskasvua. Veroasiantuntijat ja ekonomistit kannattavat laajasti perintöveroa.

3) Se kohdistuu ansiottomiin tuottoihin. Tässä, kuten edustaja Kankaanniemi oikein totesi, ei ole mitään merkitystä sillä, montako kertaa jotain tuloa on verotettu. Kaikki raha, joka kiertää yhteiskunnassa, verotetaan moneen kertaan. Silti ansiotuloa verotetaan paljon raskaammin, mikä on paljon vahingollisempaa kuin lahjojen ja perintöjen verottaminen.

4) Se tiivistää veropohjaa. Perintöihin ja lahjoihin sisältyy tuloeria, joita ei ole verotettu lainkaan, kuten esimerkiksi vakuutuskuoriin ja yritysvarallisuuteen sisältyvät tulot ja arvonnousut.

Perintö- ja lahjaveron korvaaminen esimerkiksi myyntivoittoverolla — ja tässä nojaan siis Veronmaksajien toimitusjohtajan Teemu Lehtisen arvioon — estäisi omaisuuden luovutuksia, lukitsisi omistamista, tulisi perinnön lunastajille paljon kalliimmaksi kuin nykyjärjestelmä ja haittaisi talouskasvua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Meri oli pyytänyt vastauspuheenvuoron. Myönnän sen hänelle, ja sitten edustaja Kurvisen varsinainen puheenvuoro.

18.28 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt täytyy sen verran tarkentaa tuota äskeistä edustaja Harakan puheenvuoroa, kun hän puhui siitä, että aina lapsille tulee vähennys tästä verosta, että se kyllä koskee vain ja ainoastaan alaikäisiä, että täysi-ikäiset lapset eivät saa alennusta verosta.

Ja toiseksi, ainakin tämä perussuomalaisten lakialoite koskee nimenomaan leskeä, joka jää asumaan asuntoon. Sitä ei veroteta ennen kuin hallintaoikeus lakkaa, tai jos leski perii puolisonsa, niin asunto ei olisi perintöveron alaisuudessa. Tällä ei ole kyllä nyt mitään tekemistä minkään rikollisen toiminnan kanssa. Tämä on ihan normaalia elämää.

Lisäksi, mitä näihin tilastoihin tulee, esitin Veronmaksajain Keskusliiton vuoden 2017 tilastoja, joissa nimenomaan tarkasteltiin sitä, mikä on perintöosuuden arvo. Eihän se ole muuttunut mihinkään. Totta kai, jos veroprosentit laskevat, verokertymä alenee, mutta ei vähän omaisuuden arvostus ja omaisuusmassat ole mihinkään muuttuneet. Päinvastoin, ehkä ovat nousseet, kuten asuntojen hinnat. 94 prosenttia perinnönsaajista on kuitenkin hyvin tavanomaisissa perintöveron määrissä, tämä ei ole mikään rikkaiden helpotus.

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

18.30 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa puhujapöytäkirjässä jo yritin tarkentaa, tämä viittaus veron kiertämiseen, välttämiseen, jopa rikollisen välttämiseen ei ole mikään peruste sille, ettei tämä vero olisi hyvä ja hyväksyttävä. Silloin täytyy vain tiivistää veropohjaa. Tämä ei ollut kommentti mihinkään edustaja Meren aikaisempaan puheenvuoroon vaan lähinnä siihen perusteluun, jonka edustaja Heinonen tässä esitti. Ruotsissahan oltiin aivan eri tilanteessa, kun perintöverosta luovuttiin, koska perintövero oli käynyt juuri liian helpoksi kiertää. Se oli täynnä aukkoja ja reikiä, ja juuri siihen johtaisi hallituspuolueiden pyrkimys osittain heikentää perintöveroa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.31 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Meillä on täällä tänä iltana käsittelyssä kansalaisaloite, joka koskee perintöverotuksen ja myös lahjaverotuksenkin poistamista, yli 57 000 henkilön allekirjoittama aloite.

Puhemies! Kannatan tämän aloitteen perusideaa. Minun mielestäni meidän olisi Suomessa syytä järkevällä aikajänteellä luopua ainakin perintöverosta ja sitten, mikäli se lahjaverokin siinä kylkiäisenä kulkee, mahdollisesti siitäkin, mutta ainakin perintöverosta. On varmasti selvää, että tämä kansalaisaloite ei varmasti tällaisenaan näin, kun budjettia käsitellään ja budjettisyksyä eletään, nyt mene läpi, mutta esimerkiksi ensi vaalikaudella tulisi pitkäjänteisesti, järkevästi, harkitusti jonkinlaisella portaikolla luopua tästä verosta.

Perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta on maksettava perintöveroa. Suuruus määräytyy perintönä saatavan omaisuuden ja sukulaisuussuhteen mukaan. Kuitenkin täällä on keskustelussa mainittu se, että vain isoista perinnöistä maksettaisiin veroa, ja minusta se väite on virheellinen, koska vain alle 20 000 euroa oleva perintöosuus on verosta vapaa. Jos tähän perintöosuuteen kuuluu kiinteää omaisuutta, kuten esimerkiksi omakotitalo, kesämökki, ehkäpä jokunen hehtaari metsittynyttä peltoa tai sitten jopa ihan sitä metsääkin, niin hyvin äkkiä nämä perintöosuudet paukkuvat yli — eipä 20 000 euroa siinä ole juuri yhtään mitään.

Puhemies! Perintöveroa perustellaan usein periaatteellisesti, kuten me olemme tänäänkin kuulleet. Sen väitetään lisäävän yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Uskotellaan, että Suomen talouselämä ja työllisyys rapautuvat, jos tumpelot perilliset jatkavat perheyriä, ja että nuoret laiskistuvat makoilemaan näiden perintöjen varassa, jos tämä vero poistetaan. Perintöveron tukemiseen liittyy myös paljon vasemmistoromantiikkaa ja ihan silkkaa kateuttakin. Ajatellaan, että kyllähän miljonäärien lapsilta sopii ottaa ja sillä saadaan niitä tässäkin keskustelussa mainittuja varallisuuseroja kurrottua. Kuitenkin kansan syvät rivit ovat olleet perintöverotusta vastaan jo pitkään. Eräässä muutama vuosi sitten tehdyssä tutkimuksessa 75 prosenttia vastaajista kannatti perintöverosta luopumista. Perintöveroa on kutsuttu monesti jopa vihatuimmaksi veroksi.

Perintövero alkaa olla harvinaisuus myös mantereellamme Euroopassa. Jos pohjoismaisia esimerkkejä seurataan, Ruotsi ja Norja ovat luopuneet perintöverosta, ja esimerkiksi Itävalta on yksi verosta luopuneista. Mielestäni tässäkin asiassa Suomen tulee seurata yleistä pohjoismaista linjaa ja ensi vaalikaudella voitaisiin tosiaan ryhtyä toimiin veron poistamiseksi.

Perintöveron oikeudenmukaisuutta perustelevat unohtavat käytännön elämän todellisuuden. Nykyinen järjestelmä puree erityisesti sellaisiin kuolinpesiin, joissa on asuntoja tai kiinteää omaisuutta. Osumaa tulee erityisesti maaseudulle, jossa omistetaan maata eli kiin-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

teää omaisuutta. Läheskään aina perilliset eivät pysty maksamaan veroa pesän omaisuudella, vaan vero maksetaan omista muista varoista tai otetaan lainana.

Nykyaikana kiinteistöjen muuttaminen rahaksi veron maksua varten ei ole aina helppoa. Ei varsinkaan, jos kuolemantapaus on sattunut yllättäen ja kysymyksessä on esimerkiksi talo tai rakennus maaseudulla, haja-asutusalueella. Perintöverot nousevat yllättävän koviksi ihan keskiluokkaisen henkilön kuollessa, esimerkiksi jos vainaja omisti omakotitalon, kesämökin ja pienen metsäpalstan. Merkityksetöntä ei ole sekään, että veroa maksetaan omaisuudesta, jota on hartaasti ja moneen otteeseen verotettu vuosikymmenten varrella.

Puhemies! Kansantalouden kannalta perintöveron ongelma on se, että se on vastaisku ihmisten säästämislle ja omaehtoiselle pitkäjänteiselle vaurastumiselle. Suomessa pikemminkin pitäisi tukea piensijoittamista eli niin sanottua kansankapitalismia, ei rangaista siitä. Suomalaisille tulisi opettaa taloustaitoja ja kannustaa siirtämään varoja pankkitilien nol-lakoroilta vaikkapa kotimaisiin pörssiosakkeisiin. Pienomistaminen lisää talouden vakautta ja helpottaa erilaisia velkaongelmia.

Puhemies! Perintövero kerää aika paljon rahaa valtion kassaan, ja tätä aukkoa täytyy jollakin tavalla paikata. Itse olisin valmis tuomaan Ruotsin esimerkkejä, kuten esimerkiksi säättämään erityisen perityn omaisuuden luovutusvoittoveron tai säättämään, että perintövero on maksettava, jos omaisuudesta luopuu tietyn ajan kuluessa, vaikkapa viiden vuoden sisällä.

Arvoisa puhemies! Täällä on punavihreitten puolueitten näkökulmasta tuotu esille, että nyt jo on erilaisia huojuksia perintöverossa, ja sehan pitää paikkansa. Totta kai hallintaoikeustestamenteilla ja erilaisilla omaisuusjärjestelyillä pystyy vähentämään sitä maksettavan perintöveron määrää. Täällä myös on virheellisesti todettu, että verosuunnittelu olisi jotenkin laitonta. Eihän se sellaista ole. Verojen suunnittelu on ihan ok, verojen kierto on laitonta ja rikollista toimintaa. Valitettavasti juuri ne pienituloiset ja keskituloiset, joita täällä vihervasemmisto väittää puolustavansa, eivät kyllä yleensä suunnittele sitä omaa perintöään ja sitä omaa tulevaa verotustaan ja ne kohtuuttomat seuraukset osuvat juuri sinne tavallisiin ihmisiin ja pienempituloisiin ihmisiin. Vähän tulee mieleen tästä perintöveron puolustelusta ja hienoista talousteoreettisista kommentteista, että ilmeisesti meillä on Suomessa edelleenkin semmoisia poliittisia liikkeitä, jotka ajattelevat, että Suomi on köyhyä maa ja sellaiseksi jää.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun haluan yhden asian vielä ottaa esille, kun jälleen meillä on käsittelyssä kansalaisaloite. On tietysti upeaa, että meillä on aktiivisuutta. Tämä on sieltä omalta kotiseudultani. Myönnän oman tietämättömyyteni, etten ennen tätä keskustelua tiennyt, että tämä aloitteen alullepanija on Vaasasta, mutta pohjalaiset ovat aina lähteneet liikkeelle, joskus vähän yli-innokkaastikin. Tietysti se on arvokas asia, että kerätään nimiä ja ollaan asioitten puolella, mutta joskus on tullut vähän mieleen tällä vaalikaudella, kun näitä kansalaisaloitteita melkein kuukausittain täällä meillä käsitellään, että ovatko ihmiset ajatelleet, että tapa vaikuttaa asioihin on se, että pannaan pankkitunnuksilla nimi nettiin tai allekirjoitetaan jokin adressi. [Puhemies koputtaa] Kyllähän tilanne on se, että tätäkään asiaa — minä kannatan tätä kansalaisaloitteen ideaa — ei kansalaisaloitteella kyllä pysty ratkaisemaan, vaan pitää tehdä huolellisempi valmistelu. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Toivoisinkin, että puolueiden kautta vaikutettaisiin tähän perintöveronkin poistamiseen ja tämä kansalaisaloiteinstituutio, joka on tarkoitettu ikään kuin täydentäväksi ja korjaavaksi järjestelmäksi, ei muodostuisi pääsäännöksi vaan vaikutettaisiin puoluei-

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

den kautta, [Puhemies koputtaa] mieluiten oman puolueeni keskustan kautta, mutta kyllä tuolla SDP:ssäkin kannattaisi varmaan vaikuttaa — kun noita edustaja Harakan puheita kuunteli — että ymmärrettäisiin, miten tämä perintövero vaikuttaa tavallisiin ihmisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kurvinen, nyt on kohta 8 minuuttia käytetty. 7 minuuttia on se raja, minkä voi käyttää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.39 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain valiokunnan mietinnön esittely. Laissahan on kyse siitä, että työmarkkinatuen ja peruspäivärahan suuruista summaa voitaisiin käyttää palkkatuen tai starttirahan pohjana työttömyysetuuksien puolesta. Laki on ollut meillä voimassa nyt uudelleen. Se on ollut joskus aikaisemminkin voimassa, sitten se on purettu, ja nyt se on uudelleen voimassa. Tällä esityksellä sitä jatkettaisiin siihen asti, kun on arvioitu, että maakuntauudistus lähtisi liikkeelle. Valiokuntakin suhtautui positiivisesti esitykseen, koska se ikään kuin lisää palkkatuen käyttömahdollisuuksia, ja on järkevää, että passiivista etuutta käytetään mieluummin aktiivisesti kuin pelkästään passiivisesti. Valiokunta painottaa sitä, että on tärkeä tehdä arviointi rahoituksesta ja palkkatuesta ja että on tärkeää, että tuo arviointi tehdään ja siitä seuraava lainsäädäntö tuodaan eduskuntaan vielä tällä vaalikaudella.

Nyt siirryn sitten oman puheenvuoroni puolelle: Minusta esitys on erittäin tärkeä siitä näkökulmasta, että kun me valiokunnassa olemme kuulleet maakuntauudistuksen ja siihen liittyvän kasvupalvelu-uudistuksen rahoituksesta, niin ministeri on monta kertaa meille sanonut, että kasvupalveluihin siirtyy tulevissa maakunnissa juuri se summa, joka siellä tälläkin hetkellä on, mutta kuitenkin meille esitellyistä materiaaleista on käynyt ilmi, että sieltä otetaan pois 200 miljoonaa euroa sen vuoksi, että ajatellaan, että passiivietuus on käytettävissä maakunnissa. Mutta passiivietuus ei ole siellä tällä lailla käytettävissä, vaan me tarvitsemme tälle jatkolaille jatkolain, jotta se on käytettävissä. Ja ymmärrän kyllä, että pykälien pitää olla hieman erilaiset siinä vaiheessa, kun mennään maakuntahallintoon, kuin tässä vaiheessa, jolloin TE-toimistot tekevät palkkatukipäätöksiä ja starttirahapäätöksiä,

Pöytäkirja PTK 99/2018 vp

joten siihen tarvitaan vielä valmistelutyötä. Mutta kun tiedän, että arvoisa puhemies tuntee näitä asioita hyvin, niin vetoaisinkin, että tekin pistäisitte itsenne likoon sen puolesta, että tämä jatkuu myös maakuntaudistuksessa, jos se tässä talossa etenee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 131/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 12.10.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola